

Національний університет «Острозька академія»
ННІ міжнародних відносин і національної безпеки
Кафедра історії ім. проф. М. П. Ковальського

Бондарчук Віталій

Методичні рекомендації
по проведенню музейної частини
музейно-архівної практики

Для здобувачів II курсу освітньої професійної програми
“Історія та археологія” першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 032 Історія та археологія

Острог, 2023

УДК 069+930.25(049.3)

Бондарчук В.О. Методичні рекомендації по проведенню музейної частини музейно-архівної практики: Для здобувачів II курсу освітньої професійної програми “Історія та археологія” першого (бакалаврського) рівня спеціальності 032 Історія та археологія. Острог, 2023. 77 с.

Рецензенти:

Виткалов С.О., доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету;

Марчук В. С., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії ім. проф. М. П. Ковальського Національного університету «Острозька академія».

Рекомендовано до друку
навчально-методичною радою Національного університету
«Острозька академія», протокол №5 від 16 травня 2023 р.

© Бондарчук В. О., 2023
© Національний університет «Острозька академія»

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Загальні положення.....	7
1.1. Мета і завдання.....	6
1.2. Етапи.....	8
2. Проведення практики, завдання практикантам.....	11
2.1. Індивідуальні завдання.....	12
2.2. Міні-групові завдання.....	18
2.3. Групові завдання.....	23
2.4. Ознайомчі екскурсії.....	27
2.5. Загальні рекомендації.....	27
2.6. Оформлення практикантами звітної документації.....	28
3. Питання самоконтролю.....	30
4. Підсумковий етап: конференція, критерії оцінювання.....	32
5. Особливості проведення музейної практики в дистанційній формі і в умовах надзвичайної ситуації, надзвичайного чи воєнного стану.....	33
6. Рекомендована література.....	35
7. Глосарій.....	36
Додатки.....	46

ВСТУП

Музейна практика є необхідною і невід’ємною при підготовці закладом вищої освіти істориків-професіоналів. Суттю практики є освоєння студентами азів усіх трьох складових діяльності музею: *фондово-збиральницької**, *експозиційно-виставкової* і *екскурсійно-просвітницької*. Практика передбачає виконання студентами завдань, що не вимагають прийняття самостійних рішень, але також і творчих завдань. Крім того, вони ознайомлюються з роботою музеїв, головно екскурсійною і експозиційною у т. ч. під час екскурсій ними.

Якісна діяльність музеїв робить свій внесок у розвиток навиків гуманізму, емпатії і партисипації його аудиторії. Вона здатна виробити у неї патріотизм та любов до держави і одночасно показати залучення України до світових змін культури та історії, відсутність її ізоляції від них. Музей є складною, багатокомпонентною структурою. З одного боку метою його роботи є збирання і збереження колекцій, що автоматично передбачає і їх наукове опрацювання, а з іншого – музей має залучати свою аудиторію до результатів своєї роботи. Він у вигляді виставок демонструє, що зібрані і у академічній та популярній формах розповідає, що дослідили його працівники. Реалізація таких цілей можлива при одночасному володінні якостями професійними (у англ. мов. *hard skills*) і якостями надпрофесійними (у англ. мов. – *soft skills*). Проходження музейної практики внесе свій вклад у розвиток студентами вказаних груп якостей.

Проходження практики також передбачає освоєння нових способів спілкування музею і його реальної та потенційної аудиторій через цифрову техніку і віртуальні інформаційно-комунікативні технології. Акцентовано, що пріоритетом у виборі технологій для музеїв, виходячи із їх низької фінансової спроможності, мають бути пропозиції умовно-безкоштовного та безкоштовного характеру.

Знання отримані під час освоєння низки дисциплін професійного і загального циклу освітньо-професійної програми підготовки істориків будуть поглиблені у результаті проходження музейної практики. Серед таких варто назвати історію України, краєзнавство, музезнавство.

*Слова виділені курсивом пояснені у глосарії (с. 36).

Отже проходження музейної практики студентами-істориками робить свій внесок у формування їхніх професійних, а також морально-вольових якостей, а сама практика є актуальною частиною навчально-виховної діяльності ЗВО.

Тривалість музейної частини музейно-архівної практики визначає навчальний план, вона становить 1 робочий тиждень. Час проведення – четвертий семестр.

Норми і умови практики детально регламентовано відповідним положенням Національного університету «Острозька академія». Навчально-методичний та організаційний супровід практики відбувається згідно з відповідним Алгоритмом, що розроблений навчально-методичним відділом НаУОА. У ньому ж вказано і розподілено повноваження та обов'язки тих чи інших підрозділів і осіб залучених до організації практики (кафедра, інститут, керівник). Серед низки обов'язкових заходів керівником практики від НаУОА має бути проведено *інструктаж з охорони праці*.

Одним з визначальних факторів результативності проведення музейної практики є її база. Вона має відповідати вимогам і потребам практики, забезпечувати комфортні умови практикування для її учасників – студентів та керівників. Музейна практика проводиться на базі Комунального закладу «Державний історико-культурний заповідник м. Острога» Рівненської обласної ради та Музею історії Острозької академії. Фонди, експозиція, інфраструктура обох повністю достатні для проведення практики. За бажання практикант може запропонувати свою базу на якій проходитиме практику.

Музей історії Острозької академії є структурним підрозділом Національного університету «Острозька академія». Основний фонд становить 1836 одиниць обліку, науково-допоміжний 190. Експозиції музею розміщені у 10 окремих приміщеннях, кожна має свою специфіку побудови, що можна враховувати при плануванні завдань практики. Також їх варіативність уможлиблюють різні методи за якими побудовані експозиції у музеї. Такими є систематичний метод (експозиції колекцій скульптур Петра Капшученка та стародруків XVII-XVIII ст.), ансамблевий (відтворення кабінету

Герасима Смотрицького, «Кухня ченців капуцинів»), тематичний (експозиції «Історія Острозької академії XVI-XVII ст.», «Історія відродженої Острозької академії», «Історія корпусів Острозької академії»). Крім того, при проведенні практики можна використовувати музеєфікований простір («Крипти капуцинів»). Одним із завдань практикантам при очній формі проведення практики є монтаж виставки. Для цього пропонується залучити виставкові стенди загальною площею 28 м².

Наповнення експозицій також створює широкі можливості для проведення практики. Це автентичні добі Острозької академії експонати речової групи збереження, чисельний масив музейних предметів документальної групи збереження датованих XIX-XX ст., фото-фоно-кіно фонд (фотонегативи, касети з магнітоплівкою типу VHS), понад сотня стародруків, більше 5 сотень предметів художнього фонду).

Другою частиною бази практики є структури, що входять до КЗ ДКЗ м. Острога РОР. Перша з них – краєзнавчий музей, який було засновано 1916 р. Музей книги та друкарства розпочав діяльність 1985 р. і є одним з двох музеїв книжкової справи в Україні. Експозицію нумізматики відкрили 1997 р.

Краєзнавчий музей вартісний для практикантів тим, що його експозиція поєднує хронологічний і систематичний принципи побудови. Так, вона висвітлює хронологічний період історії Острога і Острожчини від найдавніших часів до ранньомовної доби. Одночасно в музеї презентовано декілька тематичних колекцій: дерев'яної католицької скульптури, образів Острозької іконописної майстерні, колекції кераміки XVIII-XIX ст. Також музей організовує змінні виставки присвячені пам'ятним подіям місцевого і національного значення. Такі особливості експозиції дозволяють керівнику практики широко варіювати ті чи інші типи завдань практикантам. На противагу краєзнавчому Музею книги та друкарства і окрема нумізматична експозиція є більш спеціалізованими, їх працівники збирають і виставляють колекцію певного типу – відповідно книги (інкунабули, стародруки, рідкісні видання) і грошові знаки

(нумізматика, бони) та нагороди (державні і відомчі). У них працюють висококваліфіковані спеціалісти відповідного профілю. Під час проведення практики вони, після попереднього погодження з керівництвом ДІКЗ за запитом керівника практики, надають свої консультації.

Також у складі заповідника є декілька пам'яток культової і оборонної архітектури XIV-XVI ст. Їх наявність використовується при підготовці практикантами контрольних текстів складного підвиду екскурсій – на пленері.

1. Загальні положення

1.1. Мета і завдання.

Мету музейної практики можна поділити на дві частини. Перша полягає у закріпленні в майбутніх істориків теоретичних знань здобутих під час вивчення ними низки дисциплін загального та професійного циклів, у першу чергу «Музеєзнавство та архівна справа». Суттю другої частини є вироблення у практикантів навичок та умінь прийнятної або оптимальної якості необхідних для роботи у музеї. Вони мають бути актуальними і відповідати новим тенденціям у роботі музеїв на момент проходження практики. Окремі знання освоєнні на практиці студенти зможуть використовувати і поза музейною діяльністю – у педагогічній, просвітницькій роботі.

Для досягнення обраної мети практики передбачено постановку завдань, які можна розділити на такі типи:

- освітні: деталізація знань про музеї і їх діяльність, нові тенденції розвитку музейної справи; закріплення знань про головні норми і основи фондової, експозиційної і просвітницької роботи музеїв; оволодіння окремими найголовнішими конкретними навичками та уміннями із усіх вказаних сфер музейної діяльності. Серед таких: робота з уніфікованим паспортом музейного предмету, створення монтажного плану частини експозиції, написання контрольного тексту екскурсії і її проведення.

- виховні: розвиток у практикантів почуття патріотизму до держави Україна, поваги до істориків та музейних працівників,

зацікавлення у музейній роботі, причетності до музейного співтовариства, дружби між членами групи-учасниці практики;

- розвиваючі: формування у практикантів цілісності особистості і гуманістичних цінностей, любові до людей та історії, стремління розширити свою ерудицію.

Після закінчення практики студенти мають вдосконалити загальні та оволодіти професійними компетентностями.

Загальними є: – критичність мислення; – фізична витривалість; – психо-емоційна стійкість; – фінансова грамотність; – красномовність.

Професійними є: – знання основ музейного законодавства; – знання понять, що використовуються у музейній справі; – уміння відбору предметів музейного значення; – володіння основами обліку музейних предметів; – знання хронології і особливостей етапів організації постійної і тимчасової експозиції; – уміння організувати і (або) бути виконавцем просвітницьких заходів на базі музею.

1.2. Етапи:

Музейна практика складається із трьох послідовних етапів: 1) підготовчого; 2) основного; 3) підсумкового.

Конкретних хронологічних рамок підготовчий етап не має. До нього можна віднести в т. ч. формування емоційного і візуального образів музеїв у практикантів під час відвідин ними таких у шкільному віці або з батьками. Деякий вплив на вказаний процес чинить і перегляд фільмів, де в тому чи іншому образі фігурує музей або щось із ним пов'язане (кінотрилогія «Ніч в музеї»). У старшому шкільному віці формуються знання рівня ерудиції. Зокрема діти вже знають про діяльність музеїв по лінії «музей-клієнт». Також вони досить добре обізнані із можливістю, яку дають музеї у формуванні свого позитивного образу і підвищення шансів на початок романтичних стосунків із представником протилежної (чи непротивоположної) статті. Досягається це за рахунок повідомлення про відвідини останніх або використання музеїв як місця побачень. Розрізнені, а потім і

цілісні інтелектуальні знання про музеї і їх діяльність практиканти мають отримати і у тому ж старшому шкільному віці, а також будучи уже студентами. Роблять вони це під час освоєння низки навчальних дисциплін, наприклад, «Історії України» і «Історичного краєзнавства», а також дисциплін предметами вивчення яких є археологія, історичні джерела, культура, релігії. На цьому етапі здобувачі вищої освіти починають розуміти невід’ємну і виключну роль музеїв у розвитку та збереженні держави Україна і українського суспільства. Також вони здобувають низку теоретичних знань: про основні етапи історії України, її політичні, економічні, культурні аспекти, а ще історію окремих регіонів держави.

Більш чітко можна виокремити межі завершення підготовчого періоду. Такими можна вважати 1 місяць до початку музейної практики. У цей час керівник практики і кафедра, до якої прикріплені практиканти, повідомляють їх про дату початку і термін проведення практики. Студентам наголошується на неухильному дотриманні правил техніки безпеки і правил внутрішнього розпорядку і інших правил тих об’єктів, де вони перебуватимуть у рамках практики. Також їх ставлять до відома про необхідність ознайомлення не тільки з підзаконними, а й з законодавчими актами, що регулюють діяльність музеїв. Такими зокрема є Закон «Про музеї та музейну справу», Положення про Музейний фонд України, Інструкції з організації обліку музейних предметів, Порядок обліку музейних предметів в електронній формі, Порядок занесення унікальних пам’яток Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання. Корисним буде знати про існування Кодексу музейної етики Міжнародної ради музеїв.

У випадку, якщо хтось із студентів хоче проходити музейну практику не на основній її базі, а на обраній самостійно, то оформлення необхідної в такому випадку документації він має зробити також за місяць до початку практики.

Основний етап починається від першого дня самої музейної практики. Керівник практики ознайомлює практикантів із метою практики, графіком її проведення, роздає завдання, які потребують

найбільш тривалого часу підготовки. Ще він вказує, які звітні документи необхідно буде подати кожному студенту у останній день практики.

Оптимальною побудовою графіку практики є чергування проведення трьох частин: 1) заходів настановчого-навчального характеру: інструкцій, настанов, лекцій, майстер-класів. Вони допомагатимуть практикантам краще виконувати поставлені завдання, продовжуватимуть доповнювати вже наявні у них знання теорії музейної справи. 2) заходів з безпосереднього виконання завдань практикантами. У першу чергу для цього використовуються потужності бази практики, однак деякі завдання студенти можуть виконувати без неї; особливого підходу вимагає планування цього етапу у разі проведення музейної практики в дистанційній формі. 3) ознайомчі екскурсії базою практики та іншими музеями м. Острог. У них реалізовується популярний нині формат «едютейменту». Тому практиканти набувають нових знань і одночасно отримують психологічне розвантаження після труднощів виконання завдань практики.

Останній день практики або його частина виділяється на оформлення і здачу студентами, а також попередню перевірку керівником практики звітних документів, зокрема власне звіту практики і її графіка. Також практиканти можуть в усній формі висловити свої побажання чи зауваження щодо вдосконалення проведення практики.

Підсумковий етап практики передбачає перевірку керівником звітної документації практикантів, її виправлення у разі виявлення певних помилок чи недоліків. Також керівник практики готує загальний звіт по практиці. У ньому він обов'язково висловлює пропозиції по покращенню і вдосконаленню практики. Він же на кожного практиканта готує висновок, де характеризує його участь у практиці і на її основі пропонує відповідну оцінку. Уся звітна документація передається для профільної кафедри, що її курує.

2. Проведення практики, завдання практикантам.

Основним змістом практики є самостійне виконання студентами низки завдань. Їх успішна реалізація має призвести до оволодіння ними набором професійних компетентностей, які перелічено у одному з попередніх підрозділів.

Не менш важливою ціллю практики є удосконалення у студентів навичок спілкування і соціальної взаємодії. Ключем до її успішного втілення є використання різних типів завдань, що власне і передбачають різну ступінь і складність згаданих явищ. Такими типами є: індивідуальні, міні-групові і групові завдання. Індивідуальні завдання не передбачають активної комунікації їх виконавця із будь-ким (хоча в рамках їх реалізації він може звертатися до компетентних осіб). Одночасно вони вимагають активного самостійного планування роботи. Це уміння і буде вдосконалювати студент під час їх виконання. Міні-групові завдання передбачають поділ групи студентів на невеликі групи. Відповідно їх виконання у рівній мірі вимагатиме від практикантів і активної участі у підготовці самого завдання, і одночасно узгодження цієї підготовки з партнером та внесення відповідних коректив у разі потреби. Групове завдання дається одне, але на всю групу практикантів. Його масштаб досить великий, тому для них доведеться самостійно розподіляти ролі виконавців та вибудовувати систему зв'язків між ними.

Час постановки завдань під час практики варіюється в залежності від їх складності і необхідних термінів виконання. Але очевидно, що групові і міні-групові завдання доводяться до студентів ще у перші дні практики, а здаються у останні. А індивідуальні переважно виконуються по мірі вивільнення робочих потужностей і площ необхідних для цього.

Викладені далі завдання і особливості їх виконання передбачені у разі проведення музейної практики в очній формі. Особливості проведення практики у дистанційній формі, в умовах надзвичайного чи (і) воєнного стану розглянуто у окремому підрозділі.

Рішення про загальну кількість завдань, які виносяться на практику, постановку того чи іншого завдання конкретній групі

практикантів приймає керівник практики виходячи з часових рамок практики. Очевидно, кількість завдань буде прямо пропорційна кількості часу виділеного на практику. Водночас бажано, щоб на будь-якій практиці були представлені завдання усіх трьох згаданих типів і вони стосувалися трьох основних типів музейної роботи: фондової, експозиційної, екскурсійної.

Контроль присутності і участі студентів у виконанні завдань музейної практики здійснює керівник практики, а також посадові особи з музеїв, залучених у якості баз практики. Здійснюється він безпосередньо під час проведення практики. Проводиться облік присутності студентів, час початку і закінчення їхньої роботи, фіксується об'єм роботи, що вони виконали протягом вказаного часу. Проведення контролю необхідне для вчасного реагування на можливі труднощі, що виникають перед студентом (-тами) при виконанні завдань практики і як наслідок корекції їх роботи над ними або й самих завдань. Загальний аналіз змісту контрольних заходів вже по проведенню музейної практики дозволить керівнику оцінити якість її планування і при необхідності внести необхідні зміни у програму практики.

2.1. Індивідуальні завдання.

Пропонований далі перелік індивідуальних завдань є орієнтовним і може, в залежності від обставин проведення практики бути збільшеним або зменшеним. Термін виконання завдань варіюється від декількох годин до декількох днів – в залежності від їх особливості і складності. Завдання кожен практикант виконує самостійно, одночасно частину з них – під контролем керівника практики або інших відповідальних осіб. Одночасно оптимальним для керівника практики є поставити такі індивідуальні завдання, які б мали стосунок до фондової, експозиційної і екскурсійної роботи, тобто охоплювали всю діяльність музеїв.

Першим індивідуальним завданням є умовний пошук і відбір практикантом предметів музейного значення з певної теми і

складання їх легенди, тобто відтворення роботи по комплектуванню фондів. Практиканту слід надати інструкцію, що легенда предмета складається у довільній формі (Додаток 1), однак у ній обов'язково має бути вказано коли, на яких умовах і від кого було отримано предмет музейного значення, інформацію про його виготовлення, побутування, використання, значення предмета як меморіальної та пам'ятки історії. Він має знати, що детальність і наповнення легенди є визначальною при рішенні фондово-закупівельної комісії про надання предмету статусу музейного. Тому практикант має пам'ятати, що будь-яка річ, яка претендує на включення до музейної колекції, має суворо відповідати декільком критеріям. Кожна річ має бути джерелом інформації – критерій інформативності. Увагу глядача предмет має притягувати своїм зовнішнім виглядом, формою, параметрами – критерій атрактивності. Він же у нього ж має викликати емоції – критерій експресивності. До того ж він один має достовірно представити велике явище чи декілька подій – критерій репрезентативності. Не слід практиканту забувати й, що, окрім музейної цінності предмету, є ще й критерій «цінність музейного предмету», тобто попередні критерії плюс дороговизна матеріалу з якого зроблено цей предмет.

Наступним завданням є заповнення Науково уніфікованого паспорта музейного предмета. Завдання продовжує відтворювати фондову роботу музейного працівника. По здобуттю предмету музейного значення до його обов'язків входить первинне вивчення цього предмету, результати якого власне і фіксуються у паспорті. Його бланк (Додаток 2) надається студенту у демонстраційних цілях, саме заповнення можна про-водити на листі паперу переписуючи відповідні поля. Із 46 реквізитних полів доцільно вимагати заповнити не всі, бо в умовах практики заповнити певні поля не є можливим. Одночасно обов'язковими до заповнення є такі поля паспорта, як «Назва», «Джерело походження», «Розміри», «Опис предмета», «Стан збереження». Вичерпну інформацію про особливості і порядок заповнення Науково уніфікованого паспорта практикант знайде у Додатку 1 до «Порядку занесення унікальних пам'яток Музейного

фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання», що є доступним у мережі Інтернет.

На відміну від роботи з уніфікованим, тобто загально стандартизованим паспортом музейного предмета наступне завдання пов'язане з фондовою роботою музейного працівника передбачає працю тільки із однією з груп збереження цих предметів. Такою є кіно-, відеопам'ятки та колекції. На практиканта покладається завдання скласти монтажний лист однієї чи кількох вказаних пам'яток. Тобто він має перевести вказаний формат інформації у текст, що має низку переваг, бо дозволяє швидко знайти необхідну інформацію відповідну кільком критеріям. Монтажний лист відео-, кінопам'ятки практикант робить у вигляді таблиці (Додаток 3), яка містить наступні графи «№ плану», «Таймкод», «План», «В кадрі», «За кадром». Перша графа передбачає послідовну нумерацію від «1» епізодів пам'ятки, що вивчається. Початок і кінець епізоду виконавець завдання визначає за наявністю міжкадрових монтажних переходів: склейки встик (одне зображення швидко змінюється на інше), напливу (попередній кадр поступово затемняється і одночасно йому на зміну світлішає новий), витіснення (новий кадр зміщує кордон старого до повного витіснення того), затемнення (схоже до напливу, але затемнення і світлішання є не одночасним, а послідовним). У другій графі практикант проставляє час кінця епізоду у загальному хронометражі досліджуваного об'єкту включно з годиною, хвилиною, секундою (напр.: Еп. 1 – 00:03:29, Еп 2 – 00:04:38). У графу «План» вписується простір, захоплений камерою у тому чи іншому епізоді (Додаток 4). Бувають такі плани: «Деталь», «Крупний», «Перший середній», «Другий середній», «Загальний». У графі «В кадрі» лаконічно описують, що відбувається: «Калістрат Кирилович за трибуною», «Свирид Архипович на вулиці». У графі за кадром лаконічно описують звукоряд: «Закадровий текст», «Музика», «Звуки кроків». Однією з переваг монтажної роботи є те, що він не потребує вкладення великих людських та часових ресурсів, як цього вимагає складання листа діалогів. Технічними ресурсами для виконання завдання практиканта забезпечує керівник практики.

Останнім із запропонованих практикантам завдань, що стосується фондово-облікової роботи музею, є заповнення карток науково-довідкової картотеки каталогу музейних предметів (Додаток 5). Вони, попри цифровізацію фондової роботи, ще зберігають свою актуальність. Практикант може бути залучений як до заповнення карток розповсюджених хронологічних чи іменних каталогів, так і до менш типових географічного чи каталогу жертводавців. Одночасно він має знати, що при заповненні карток будь-якого з них у кожній має бути записана низка атрибутів, що дозволяють швидко ідентифікувати музейний предмет і розкривають його суть. Такими є: матеріал, фізичні параметри, спосіб виготовлення і авторство предмета, його середовище побутування і історичне значення. Також практиканта можна залучати для створення музейних покажчиків. Він може скласти: бібліографічні, географічні, іменні покажчики, списки скорочень, списки монограм і клейм. Якщо зміст карток, заповнених практикантами, матиме високу якість їх можна буде використовувати при підготовці каталогів музею у вигляді окремих видань. Додатковим аргументом включення завдання заповнення карток каталогу до практики є те, що їх бланки не є документами суворого обліку. Тому у разі помилки при заповненні практикантом однієї її бланк можна буде замінити на інший. Заповнює картки і складає покажчики практикант на основі уже існуючої фондової документації музею (уніфіковані паспорти, інвентарні книги). У разі використання музеєм віртуальних каталогів практикант може бути долучений до їх комплектування.

Завдання пов'язані з експозиційною роботою музею в силі їх специфіки передбачають групове або міні-групове виконання. Однак окремі з них можуть бути і індивідуального типу. Таким є написання прес-релізів до виставки. Найбільш обґрунтованими будуть два їх різновиди: прес-анонс (Додаток 6) і прес-реліз-новина (Додаток 7). Обсяг документу має становити одну сторінку. Проте зберігається вимога наявності у релізі низки елементів. Так він має містити заголовок, а також текст-врізку («лід»), у якій має бути передано суть події шляхом відповідей на три питання: що, де, коли?

Ще укладач має розкрити деталі події шляхом її лаконічного опису включно з подачею її додаткових відомостей. Цитати осіб причетних до події (організатори, учасники) включаються практикантом до прес-релізу за наявності таких. У разі, якщо практиканту доручено складати прес-реліз-анонс, він має вказати деталі місця і час проведення заходу, особливості роботи ЗМІ на планованій події (попередня акредитація чи без неї). Якщо завданням є скласти прес-реліз-новину, то студент, що його робитиме, має додати до документу декілька світлин із події. Світлини мають бути з загальними і середніми планами, деталями події. До кожної світлини має бути додано опис «капшн» (Додаток 8), який записують у метадані електронного файлу з фото. Його обов'язковими елементами є вказівка інформації, що дають відповіді на наступні питання: хто, що, чому, де, коли? Наприклад: «Екскурсивод Віталій проводить екскурсію у Мистецькій галереї Острозької академії по новій виставці художника Василя Красьохи у суботу, 23 квітня 2022 р.». Ще практикант має бути проінформований про необхідність вказівки авторства фото і авторських прав на нього, наприклад «Фото: Віталій Бондарчук/ Creative Commons 4.0». Робити прес-релізи практикант може як на основі подій, що відбуваються у музеї під час практики, а за відсутності таких – на основі повідомлень про минулі події у музеї.

Схожим до попереднього, але зі своїми особливостями може бути наступне із можливих завдань практикантам – написання популяризаційної статті про музей (Додаток 9). Деякі з вимог до неї тотожні прес-релізівському завданню – обсяг до 1 стор., влучний заголовок, наявність «ліду» – короткого викладу статті між заголовком і її текстом. Разом з тим завданням статті є залучення до нього нових відвідувачів, і стаття має спонукати їх до цього. Відтак при її підготовці потрібно враховувати саме цю цільову аудиторію – фінансово спроможних дорослих в більшості сім'ї та сім'ї з дітьми. Керівник практики при перевірці статті має враховувати наявність таких елементів, як вступ, основна частина, висновок.

При вибірковості інших точно обов'язковим завданням для усіх практикантів має бути складення контрольного тексту екскурсії. Ще не сформований до кінця професіоналізм практикантів і мала кількість виділеного для практики часу не дозволяють ставити у вимогу до завдання час, що відповідає стандартній оглядовій екскурсії – від 45 хвилин до 1 години. Доцільним є обмежитись вимогою скласти текст екскурсії розрахований на 10-15 хвилин. Попри такий короткий відрізок зберігається вимога поділу тексту екскурсії на розділи та теми. До тем екскурсії має бути вказано приблизний час їхнього висвітлення екскурсоводом. Ще однією графою таблиці екскурсії (Додаток 10), яку має заповнити практикант є «Об'єкт показу». Практиканту слід наголосити на постулаті, що екскурсія від лекції у першу чергу відрізняється наявністю наочності. Тому текст його екскурсії повинен містити посилання, згадки чи демонстрацію не менше половини предметів вказаних у графі «Об'єкт показу». Зміна до цієї вимоги можлива у тому випадку, якщо практикант готуватиме текст екскурсії, що має проводитися на пленері. Однак у цьому випадку можна рекомендувати йому використання портфелю екскурсовода. Також наголошується на необхідності балансу інформативності та цікавості у тексті екскурсії. Він з одного боку має містити низку наукової інформації, а з іншого - бути придатним для сприйняття екскурсанта, не обтяжувати його і не втомлювати.

Логічним продовженням попереднього завдання є наступне - проведення кожним практикантом ним же складеної екскурсії. Робить він це перед своїми колегами і керівником практики, що грають роль екскурсійної групи. Далі перші дають свої відгуки, а другий – оцінку екскурсії. Підсумкова оцінка виставляється на основі аналізу дотримання екскурсоводом низки критеріїв. Головними з них є уміння утримати увагу екскурсантів, здатність за обмежений час викласти великий обсяг інформації та одночасно власне екскурсійній провадити ще організаційну роботу зі слухачами: контролювати переміщення групи, її дисципліну. Додатковими критеріями оцінки є зовнішній вигляд екскурсовода, його дикція, жестикуляція. Для виділення достатнього часу на

підготовку прослуховування екскурсій планується на останні дні практики. При прослуховуванні екскурсій на відкритій місцевості керівник практики має враховувати поточні погодні умови, попереджати їх шкідливий вплив на практикантів. Якщо ж екскурсії прослуховуються у музейних експозиціях, слід їх узгоджувати з такими ж, які проводять самі працівники музею. Очевидно вони матимуть пріоритет над екскурсіями практикантів. У разі появи в експозиції екскурсійної групи прослуховування переривається до моменту, поки група не покине експозицію.

2.2. Міні-групові завдання.

Приблизний час виконання міні-групових завдань, як і індивідуальних, може бути різним. Проте на відміну від попередніх один виконавець їх успішно не реалізує. Тому до них треба залучати від двох практикантів. Максимальна ж кількість їх у групі може бути до 5 осіб. Більше число призведе до труднощів у комунікації між виконавцями завдання. Саме через останню міні-групові завдання включаються до практики. У завданнях індивідуальних комунікації менше, а там, де вона присутня (екскурсії), її характер є головно одностороннім (гід багато розповідає і тільки потім відповідає на питання). Зміст більшості міні-групових завдань відтворює моменти музейної діяльності, де ця комунікація є постійною, оскільки відбувається між музейними працівниками, що бачать одне одного кожного дня.

Міні-груповим завданням, що стосується експозиційної і фондової роботи музею, є ведення журналу температурно-вологісного режиму експозиційної зали чи фондового сховища музею. Протягом кожного дня практики групи студентів міряють і фіксують показники температури і відносної вологості. Роблять вони це у ввіреному їм музейному приміщенні у один і той самий час двічі за робочий день – вранці і ближче до вечора. Заміри проводяться наступними приборами: термометром, гігрометром, психрометром Августа. Зразок використання психрометричної таблиці, яка необхідна при роботі з психрометром Августа,

міститься у додатках (Додаток 11). Зчитана з них інформація фіксується у таблиці (Додаток 12). Вона містить наступні графи: «Дата заміру», «Час заміру», «t° C», «Вологість, %». У останній день практики студентам може бути дане завдання провести порівняння отриманих показників, щоб визначити чи не перевищує їх коливання допустиму норму – 5%. Завдання може бути ускладнене шляхом додатковою компоненти – заміру рівня освітленості певної ділянки у музейному приміщенні. Результати замірів фіксуються у таблиці (Додаток 13) з такими графами: «Об'єкт заміру», «Дата», «Час», «Рівень освітлення, лк». Він може проводитися тричі на день. Виконавці завдання мають бути заздалегідь інформовані про норми рівня освітленості для експозиційних приміщень. Їх освітлюють залежно від групи світлостійкості, до якої належать виставлені там предмети. У разі експонування предметів I групи світлостійкості (метал, камінь, скло, кераміка, прикраси, емаль) таким показником є близько 300 люкс (можна й більше але тоді очам відвідувачів буде дискомфортно від перепадів освітлення). До 200 люкс освітлення допускається у разі експонування предметів II групи світлостійкості (олійний і темперний живопис, нефарбована шкіра, ріг, слонова кістка). Музейні предмети III групи світлостійкості (акварель, костюм, пера, хутро, гербарій, текстиль, гуаш, фарбована шкіра, книжкова мініатюра, рукопис, гобелен, графіка) найбільш вибагливі до освітлення, його допустимий рівень є не більше 50 люкс. Для проведення замірів практикантам надається люксметр і інструкція до нього. У разі відсутності люксметра проведення замірів можливе з використанням смартфона і встановленого на ньому відповідного додатку, наприклад «Lux Light Meter». Учасники групи мають самостійно розподілити свої обов'язки: хто проводить заміри, хто йому асистує, хто їх фіксує.

Запис подкастів на краєзнавчу тематику є ще одним міні-груповим завданням, яке може бути поставлене учасникам практики. Адже подібний тип просвітницької роботи практикують чимало знаних музеїв України і світу, наприклад, Національний музей історії України у Другій світовій війні і Британський Музей.

На відміну від відеовиробництва подкасти прийнятної якості не потребують великого набору техніки і складного в освоєнні та платного програмного забезпечення. Аудіоматеріал можна записати на вбудований у смартфон або окремий диктофон. Записане редагується безкоштовними програмами-аудіоредакторами, наприклад Audacity або mp3DirectCut. Форма представлення подкасту визначає його належність до міні-групових завдань. Він має бути представлений у вигляді інтерв'ю, а отже вимагає участі двох осіб, у окремих випадках більше. Відтак один працює інтерв'юером, а інший – респондентом. Обов'язковою є вимога до змісту подкасту – у інтерв'ю має розкриватися одна із тем на краєзнавчу тематику. Її кожна пара подкастерів обирає із пропонованого списку (Додаток 14). Орієнтована тривалість фінального матеріалу повинна бути біля 10 хв. У першу чергу оцінюється інформативність і точність питань. Вони мають бути чітко сформульовані, не повторюватися, задавати темп розмови. Відповіді оцінюються за їх інформативністю та послідовністю у розкритті теми у відведений для цього час. Додатковими, проте все ж не обов'язковими критеріями оцінки є наявність музичного оформлення подкасту, наприклад, фонової музики.

Наступним міні-груповим завданням музейної практики є написання охоронно-топографічного опису окремих експозицій і (або) виставок Музею історії Острозької академії чи музеїв-баз практики. Практиканти мають бути проінструктовані, що при створенні топографічних описів експозицій бланки описів повинні містити такі граfi: «№ з/п», «Назва», «Автор», «Облікові позначення», «Матеріал, техніка», «Стан збереженості», «Примітки» (Додаток 15). Окремим рядком у таблиці вказується місце, у якому описується розміщення експонатів. Щодо нього, то практикантам треба акцентувати на необхідності точного і чіткого його означення. Вказівки одного елементу (наприклад, «зала №1») може виявитись недостатньо для виявлення чіткого місцезна-ходження певного предмета чи групи предметів, особливо коли вони малого розміру. Тоді робиться уточнення шляхом додавання в таблицю відповідних

додаткових елементів (наприклад, «зала №1, північна стіна, настінна вітрина). Вони мають вказувати такі елементи, що дозволять швидко ідентифікувати де знаходиться той чи інший предмет. Учасники міні-групи самостійно розподіляють свої робочі обов'язки – хто працює з документацією, хто у експозиції. Якість топографічного опису можна перевірити шляхом обміну міні-групами виконаних описів з наступним визначенням місця певного предмету з допомогою цих описів. Завдання є важливим у підготовці студентів, бо такі описи складаються до кожної виставки, що проводиться у музеї.

Складання монтажних листів експозиції або її частини є одним з обов'язкових етапів підготовки постійної та часто – тимчасової експозицій у музеї. Отже, аналогічне завдання для учасників музейної практики є виправданим. Тема, за якою складатимуть монтажний лист, дається одна, але практикантів ділять на декілька міні-груп. Таким чином у виконання завдання вноситься елемент змагальності, практиканти переконуються, у яких різних формах можна представити зміст однієї експозиційної теми чи розділу. Експонати, розміщення яких мають спланувати практиканти, можуть бути як реальними, побачені ними у музейних експозиціях бази практики, так і умовними, вигаданими самими практикантами. Традиційно монтажні листи робляться у двох проекціях – вертикальній та горизонтальній, однак у випадку практики доцільно обмежитися горизонтальною (Додаток 16). На схемі указуються межі і контури виставкового приміщення, позначаються входи, вікна, вітрини і інше монтажне обладнання та контури власне експонатів. Якщо вони однотипні і складні для ідентифікації (наприклад, картини однакового розміру), то на них робляться умовні позначки. Їх розшифровка додається окремим списком до листа. Монтажні листи практиканти створюють вручну, з допомогою паперу, лінійки і олівця або на комп'ютері, використовуючи відповідне програмне забезпечення. Накреслені монтажні листи і складені додатки до них характеризують і дають на них відгук учасники всіх міні-груп разом.

Зазвичай профілактичні, консерваційні, тим більше реставраційні і роботи по догляду за музейними предметами вимагають участі кваліфікованого персоналу, реставраторів. Проте все ж окремі види таких робіт є нескладними. Вони можуть бути доручені і студентам-учасникам музейної практики. Ще однією умовою постановки завдання є наявність у момент проведення практики в музеях, що до неї залучені музейних предметів, що потребують саме таких видів робіт. Наявність декількох пар робочих рук і їх залучення до роботи суттєво зменшить навантаження на кваліфікований музейний персонал і скоротить час виконання низки робіт. Роботи, до яких залучають міні-групи практикантів, можуть різнитися в залежності від групи збереження і матеріалу виготовлення музейних предметів, з якими вони працюватимуть. Наприклад, предмети речової групи, виготовлені з дерева, у разі їх ураження шашелем та іншими короїдами обробляють шляхом ін'єкцій скипидаром або захисним просоченням типу «Оксідом-110», а далі вощенням їх поверхонь. Ця процедура нескладна, але потребує скрупульозності і чималої кількості виконавців. Отже, учасники музейної практики для неї підходять. Керівник практики чи реставратор має для них наголосити на необхідності обробки кожного зробленого короїдом отвору. Приготуванням суміші для вощення в силу її пожежонебезпеки займається особисто керівник практики. Робить це він відважуючи дві необхідні для цього складові: 70% воску і 30% скипидару. Віск розтоплює на повільному вогні, після чого доливає до нього скипидару, розмішує. Отриману суміш заливає у герметичну посудину, наприклад металеву банку з-під кави. Вощать шляхом втирання суміші невеликим металевим шпателем у дерев'яні поверхні.

Ще одним видом робіт, який підходить до виконання практикантами у міні-групах, є очистка сторінок стародруків та рідкісних видань. Ця процедура характеризується трьома ключовими аспектами: нагальністю, простотою, необхідністю багатьох виконавців. Перебуваючи в закритому стані сторінки стародрука тиснуть одна на одну, від їх паперу відшаровуються частинки,

що у суміші з пилом можуть стати сприятливим середовищем для розвитку біологічних шкідників. Виправлення цієї проблеми є таким – необхідно 1 раз на 5 років перегорнути і почистити м'якою щіткою від відшарованих частинок кожен сторінку стародрука, що призупинить шкідливий для нього процес. Тому, після відповідного інструктажу, до неї можна залучати студентів практикантів. Одночасно така процедура вимагає багатьох виконавців: по одній особі на кожен стародрук, швидкість очистки біля 1 стор на 10 сек. отже книга обсягом 200 стор. очищатиметься біля 33 хвилин. Наявність під час практики порівняно великого числа робочих рук дозволить музею за короткий час провести профілактичні роботи з усією або хоча би частиною своєї колекції стародруків. Наприклад, на колекцію у 100 томів по 200 стор. кожен одному музейному працівнику потрібно буде загалом затратити 55 годин, а це майже 7 робочих днів. Міні-група з 10 практикантів очистить їх усі за 5 з половиною годин, тобто трохи більше ніж за один свій робочий день. Для виконання цього завдання практиканти мають бути забезпечені пензликами з м'яким ворсом, поліетиленом для зметення бруду та засобами індивідуального захисту – масками, респіраторами.

2.3. Групові завдання.

Групові є третім типом завдань у музейній практиці, що їх виконує вся група студентів. Їхній масштаб відповідний, вони складаються з декількох частин, що часто передбачають як фізичну, так і розумову працю, виконуються у декілька послідовних етапів. Одне таке завдання потребує послідовну або паралельну реалізацію низки робіт. Виконавці робіт мають узгоджувати їх особливості та деталі між собою, що розвиватиме комунікаційні навички, уміння працювати у команді. Виконання деяких завдань цього типу передбачає наявність виставкових площ і стендів. Їх постановка можлива за наявності вказаних, у разі відсутності це завдання практикантам не ставиться.

Першим завданням такого типу поставленим практикантам є написання тематико-експозиційного плану експозиції на задану

тему (Додаток 17). Через обмеження в часі практики та досвіді практикантів експозиція, яку вони плануватимуть, не має бути об'ємною. Достатньо, щоб вона передбачала наявність 3 розділів і 6 тем. Планована експозиція може бути як «умовно-уявною» але краще, якщо вона базуватиметься на основі музейних предметів, що виставлені у вже існуючій експозиції, так і запропонованому керівником практики і (в залежності від складності завдання) ним же відповідно підібраному чи не підібраному списку музейних предметів. Складність ТЕПу полягає у його текстовому вигляді, цей документ традиційно складається у вигляді таблиці. Тобто у ньому відсутня візуальна складова (яка за сучасними дослідженнями відіграє особливу роль у пізнавальній діяльності людей народжених після 1996 р.). Це ускладнює завдання, але одночасно розвиває абстрактне мислення у практикантів. Виконуючи його вони ще удосконалюють свої навички планування і роботи у команді. ТЕП складається у вигляді таблиці на п'ять граф. Практиканти мають вказати назви розділів, назви тем, скласти до кожної анований перелік експонатів, далі подати їхню характеристику, місце в експозиції. Також вони мають скласти вступ до ТЕПу: після короткої анотації кожного розділу подати характеристику кожної теми майбутньої експозиції. Вона має відповідати двом умовним питанням: що, які історичні події і явища розкриватиме ця тема у експозиції і які предмети та особливості їх показу і монтажу буде для цього використано. Титульний лист ТЕПу також оформляється відповідно до вимог.

Наступним із можливих групових завдань є участь у монтажі, оформленні і інформаційному супроводі виставок. Виконуючи це завдання практиканти мають розробити етикетаж до виставки (номенклатурний «називний» (Додаток 18) і пояснювальний (експлікації) (Додаток 19), користуючись сервісом Canva.com або подібними оформити афішу виставки та запрошення на неї. Всі вони мають бути витримані у єдиному стилі: шрифтами, колористикою, символікою. Також як вибірково частину завдання можна доручити студентам зняти відеоролик про виставку. Варіативною

частиною завдання є монтаж на виставкову площу чи обладнання предметів виставки, але він має відбуватися під контролем керівника практики чи уповноважених ним музейних працівників. Практикантам необхідно наголосити на необхідності особливо бережно поводитися з музейними предметами під час їх монтажу у виставку, недопустимість їх пошкоджень. Все ж варто уникати залучення практикантів до монтажу на виставці особливо цінних предметів, зокрема тих, що знаходяться у реєстрі Національного культурного надбання. Одночасно практиканти мають право пропонувати свої варіанти рішення, щодо способу кріплення і схеми компоновки предметів виставки. Якщо така пропозиція буде мати достатній рівень якості і надійності, керівник практики може дозволити її реалізацію. Пізніше те, що їхню працю оглядають і нею насолоджуються відвідувачі, стане для практикантів гарним моральним стимулом продовжувати вдосконалювати свої знання у музейній справі навіть після закінчення практики.

Музеї України порівняно недавно почали опановувати такий добре знайомий музеям світу і обов'язковий аспект їхньої діяльності, як участь у грантових програмах. У нашій державі він активізувався лише у 2017 р., з початком діяльності Українського Культурного Фонду. Тому з особливостями грантової роботи знайоме відносно невелике число діючих музейних працівників. Отже, є нагальна необхідність її вивчення на університетському рівні. Грантова робота складна і багатокомпонентна. Однак у рамках музейної практики практиканти можуть опанувати одну з головних частин будь-якого гранту – написання логіко-структурної матриці проєкту. Матриця складається у вигляді таблиці (Додаток 20, Додаток 21). У ній впорядковано представляється ідея того чи іншого проєкту, в цьому конкретному випадку – пов'язаного із музейною справою. Важливість правильного складання логіко-структурної матриці підкреслює те, що створюється вона не для внутрішнього використання, а для партнерів і інших зацікавлених у проєкті осіб. Для практикантів достатнім завданням буде розробка спрощеного варіанту матриці, що складається з 4 стовбців і 4 рядків. У рядках є

такі графи: «Загальна ціль», «Конкретна ціль», «Результат», «Дії». Стовпці мають такі графи: «Логіка втручання», «Показники», «Джерела перевірки», «Припущення ризиків». Студентам слід пояснити, що у стовбцях вказуються заплановані по проекту роботи – від загальніших до конкретніших. Рядки ж розкривають особливості перевірки якості цих виконаних робіт. Заповнюють матрицю практиканти у строгій послідовності, відповідно до наданої схеми. Тому попри спокусу почати заповнення «задом наперед», з перетину граф «Дії» і «Логіка втручання» останню заповнюють послідовно, починаючи від «Загальної цілі» (комірки 1-4). Далі практиканти усією групою мають вирахувати можливі труднощі, з якими можуть зіткнутися при реалізації завдань проекту, тому знизу до верху (комірки 5-7) заповнюють четверту колонку матриці. Вони мають врахувати ризики для реалізації проекту (5), що може завадити досягненню результатів відповідно графіка, фактори, що їх виконавці проекту не контролюють, але які потрібні для реалізації цілі проекту (7). Ризики можна ділити на зовнішні і внутрішні. Ризики на загальну ціль не вказуються. Колонки «Показники» і «Джерела перевірки» заповнюються попарно. Починають з «Загальної цілі» зазначають, як конкретний проект вплине на досягнення загальної мети (8) і з яких джерел, якими методами можна буде дізнатися, що мета досягнута (9). Показники конкретної цілі (10) мають вирізнятися кількісними і якісними критеріями, які перевіряються і підтверджуються (11) конкретними джерелами (звіти, чеки). При заповненні комірок 12-13 показник і як його перевірити вказується для кожного результату. Слід підказати практикантам, що при заповненні стовпця «Показники» можна застосувати принцип підбору «СМАРТ». Він полягає у тому, що кожен показник має бути конкретним, вимірюваним, має мати виконавця, бути реалістичним і обмеженим в часі. Комірки 14 і 15 мають окремі назви. Це відповідно «Засоби» і «Ви-трати». У першій вказують необхідні кадри, сервіси, техніку, матеріали. У другій зазначають скільки на це все треба витратити. Роблять це детально: спочатку загальний бюджет, потім постатейні витрати. Це завдання досить складне, і оскільки практиканти виконуватимуть його

уперше, керівнику практики цілком виправдано допомагати для них підказками та консультаціями після відповідного звернення. Крім того, він може заздалегідь конкретизувати тему проєкту, на який складатимуть логіко-структурну матрицю. Наприклад, вказати, що це має бути проєкт нової тимчасової виставки чи експозиційної зали, музейного кафе.

2.4. Ознайомчі екскурсії.

Ознайомчі екскурсії (Додаток 22) не входять до системи оцінювання якості про-ходження студентом музейної практики, але є її необхідною складовою частиною. Про час екскурсії і виділення для цього екскурсовода керівник практики домовляється заздалегідь. При цьому він має враховувати, що у разі проведення практики по завершенню навчального року (червень) вона співпадає з «високим сезоном» у музейно-туристичній галузі. У цей час екскурсійне навантаження на музей досить інтенсивне. Це варто враховувати при виборі часу екскурсії для практикантів. Керівник практики має бути готовим за потреби корегувати цей час вніши відповідні зміни у графік практики. Рекомендовано за можливості запланувати екскурсії різного типу: оглядові, тематичні, з елементами театрального дійства або театралізовані; в музейній експозиції, музеєфікованому просторі, на пленері. Екскурсії до музеїв, що знаходяться поза містом, проведення практики потребує окремої підготовки. Вона можлива за наявності фінансування з боку ЗВО-організатора практики.

2.5. Загальні рекомендації.

Студенти-учасники практики мають заздалегідь подбати про одяг та взуття, яке носитимуть під час практики. Вона передбачає багато як рухомої, так і сидячої роботи. Крім того, окремі роботи можуть забруднити одяг. Він повинен легко пратися. Під час виїзних екскурсій їх учасники самостійно забезпечують себе дощовиками і (чи) парасольками.

Практикантам слід ретельно підходити до розподілу ролей і обов'язків під час виконання групових завдань. Керівник практики не завжди може знати, які здібності і до чого є хист у того чи іншого студента. Це краще знають самі студенти групи чи міні-групи. Тому вони можуть самостійно розподіляти, хто з них буде виконувати ту чи іншу частину завдання чи завдання практики. Хто має хист до аналітики – розробляє ТЕП; хто добре малює – створює монтажні плани та монтажні листи і т. д.

Необхідну інформацію щодо побудови експозицій і виставок музеїв для подальшого виконання завдань практики студент може зафіксувати на фото- і відеоапаратуру. Слід знати, що у експозиціях музеїв дозволено проводити фото- і відеозйомку. Одночасно музеї мають право стягувати за неї окрему плату. Також музеї можуть заборонити зйомку виставок третіх осіб або сторонніх організацій, що експонуватиметься у їхніх експозиціях. Одночасно слід пам'ятати, що під дозволом на зйомку мається на увазі використання апаратури виключно «з рук» без застосування додаткового обладнання (штативів, стійок, освітлення) тобто всього, що може утруднювати переміщення по музею інших відвідувачів. Можливість використання вказаного обладнання варто обговорювати окремо з адміністрацією музею.

Практикантам слід пам'ятати, що практика познайомить їх тільки з основами музейної справи. Ґрунтовніші знання вони можуть здобути працюючи у музеях в якості волонтерів. Тому під час виконання завдань практики у музеях вони можуть поцікавитися у тамтешніх працівників щодо можливості роботи у них на волонтерських засадах. Вона може сприяти і отриманню у майбутньому вже реальної посади музейного співробітника.

2.6. Оформлення звітної документації.

Документом, що регулює оформлення звітної документації музейної практики, яке покладене на кожного студента-практиканта є «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного університету «Острозька академія». Його текст

розміщено на сайті університету, вкладки «Університет» – «Нормативно-правові акти» – «Документи з організації освітнього процесу». У додатках до Положення можна знайти зразки оформлення звіту та графіка проходження практики.

Слід пам'ятати, що у останньому мають обов'язково бути вказані назва практики, ПІБ практиканта, ПІБ керівника практики, № виду роботи, дата її виконання, суть роботи і місце для відмітки керівника практики про її виконання. Графік (Додаток 23) подається в друкованому та (або) електронному вигляді.

Звіт практикант також подає у друкованому і (або) електронному вигляді. В звіті практикант у довільній формі вказує про всі завдання, які виконав під час проходження практики використовуючи такі ключові слова: «освоїв», «опанував», «навчився», «покращив», «вдосконалив», «здобув навички», «отримав можливість» (Додаток 24).

Окремо практикант готує титульну сторінку звітної документації (Додаток 25). Він має заповнити усі її графи: назву кафедри, назву практики, рік навчання, свою групу, спеціальність, освітньо-професійну програму, свої ПІБ, терміни практики, базу практики, науковий ступінь, учене звання (якщо є) керівника практики, його Власне ім'я і ПРІЗВИЩЕ, залишити місце для заповнення вручну ПІБ членів комісії і року проходження практики.

Звіт і графік практики перевіряються її керівником. Крім того, він відповідно до запропонованої форми самостійно складає загальний звіт про проходження групою практики, де серед іншого робить «Загальний аналіз виконання програми практики», «Аналіз роботи здобувачів та її результатів» і дає «Рекомендації до вдосконалення змісту практичної підготовки, організації проведення» практики. Також керівник практики у довільній формі складає висновок на кожного практиканта щодо проходження ним музейної практики. У ньому він вказує час і місце проходження практики, роботи і завдання, які виконував конкретний практикант, коротко аналізує якість їх виконання, зазначає про ставлення практиканта до виконання покладених на нього обов'язків. Висновок обов'язково завершується

пропозицією оцінки за чотирирівневою «національною» шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно. Об'єм характеристики – не більше одного аркуша. Звітна документація практики зберігається на кафедрі, що її курувала. Термін зберігання цих документів становить 1 рік.

3. Питання самоконтролю.

Практиканти можуть дати також самостійну оцінку рівню своїх компетенцій відповідаючи на пропоновані далі питання самоконтролю. Питання самоконтролю наступні:

- 1) Що таке музей?
- 2) Назвіть три основні напрямки діяльності музеїв і лаконічно опишіть їх?
- 3) Перечисліть основні нормативні акти, що стосуються роботи музеїв?
- 4) Що таке предмет музейного значення?
- 5) Що таке музейний предмет?
- 6) Які критерії відбору предмета музейного значення?
- 7) Що таке легенда предмета музейного значення?
- 8) У чому різниця між музейною цінністю предмета і цінністю музейного предмета?
- 9) Яка санітарна оцінка і обробка предмета музейного значення?
- 10) Що таке ФЗК?
- 11) Що таке уніфікований паспорт музейного предмета, який порядок його заповнення?
- 12) Що таке основний і науково-допоміжний фонди музею?
- 13) Що таке група збереження музейних предметів?
Які є групи збереження музейних предметів?
- 14) Які є типи каталогів музейних предметів?

- 15) Які норми температурно-вологісного і світлового режиму у музейному фондосховищі? У чому важливість їх дотримання?
- 16) Які норми температурно-вологісного і світлового режиму в експозиціях музею? У чому важливість їх дотримання?
- 17) Що таке ТЕП? Що пишуть у вступі до нього? Які графи у його таблиці?
- 18) Які є три методи побудови експозиції?
- 19) Що таке монтажний лист експозиції? Яка його відмінність від тематико-експозиційного плану?
- 20) Що таке охоронно-топографічний опис експозиції? Чим він відрізняється від книги надходжень основного фонду?
- 21) Що таке музеєфікований простір?
- 22) Що таке музейний етикетаж і які є вимоги до його створення?
- 23) Що таке музейна експлікація і які є вимоги до її створення?
- 24) Що таке «портфель екскурсовода»?
- 25) Які особливості екскурсії на пленері?
- 26) Що таке тематична, а що таке оглядова екскурсії? Які особливості їх проведення?
- 27) Що таке контрольний текст екскурсії? Які графи його таблиці?
- 28) Які основи і особливості написання прес релізу до виставки?
- 29) Які основи роботи екскурсовода (артикуляція, складність і насиченість тексту, особливості роботи з дітьми)?
- 30) Що таке подкаст? Як його можна використовувати у музейній діяльності?
- 31) Що таке грант?
- 32) Що таке логіко-структурна матриця проекту?

4. Підсумковий етап: конференція, критерії оцінювання.

Підсумки практики підбиваються на конференції. У разі проведення в літні місяці вона відбувається на початку наступного семестру. У разі проведення у зимовий період – по завершенню її проходження. Оцінка з практики виставляється кожному студенту індивідуально, залежно від результатів його роботи.

Критерії оцінювання є наступні: оцінку «відмінно» практикант отримує у тому випадку якщо всі його завдання виконані повністю, їх виклад послідовний і доказовий. Також практикант знає термінологічний апарат і законодавство у музейній сфері. Він має вчасно і вірно оформити звітну документацію, дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Оцінку «добре» практикант отримує у тому випадку якщо виконані ним завдання при достатній змістовній наповненості мають деяку несистемність у логіко-структурному викладі. У знанні музейних термінів і законодавства практикант компетентний але при їх викладі допускає окремі фактографічні неточності, що суттєвого впливу на представлення матеріалу не справляють.

Оцінка «задовільно» практиканту ставиться у тому випадку якщо виконані ним завдання свідчать про розуміння і усвідомлення ним змісту їх головних аспектів але спостерігаються проблеми з самостійним і конкретним формулюванням цієї суті. Знання музейної термінології і законодавства фрагментарне. Звітна документація практикантом оформлена неакуратно, однак принципи академічної доброчесності не порушені.

Критерії оцінки «незадовільно» наступні: студент не володіє основами знань, які мав мати після виконання поставлених завдань, відповіді на поставлені завдання дає невірні або плутається. Завдання він виконав не у повному обсязі. Звітну документацію оформив неналежним чином, вона має ознаки порушення принципів академічної доброчесності.

Пропуск студентом практики без поважних причин тягне за собою появу академічної заборгованості, що ліквідується відповідно до встановленого порядку. При цьому практика

проходить повторно. Захищається вона першою спробою перед керівником практики, а якщо та виявляється невдалою, то другою – перед комісією. Практика пропущена без поважної причини також проходиться повторно.

5. Особливості проведення музейної практики в дистанційній формі і в умовах надзвичайної ситуації, надзвичайного чи воєнного стану.

Введення надзвичайної ситуації, надзвичайного чи воєнного стану може утруднити або зробити неможливим проведення музейної та інших практик у очній формі. В такому випадку відповідальними особами розглядається можливість їх проведення у дистанційній формі. У випадку позитивного рішення регулюючим документом виступає «Положення про дистанційне навчання в Національному університеті «Острозька академія», текст якого доступний на сайті університету (вкладки «Університет» – «Нормативні документи»). Особливості і деталі музейної практики її керівник визначає виходячи з конкретних умов ситуації на момент її проведення. Бажаним є збереження безпосереднього контакту між учасниками практики, її керівником та задіяними у ній особами. Зокрема це досягається з допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, наприклад програм Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Skype. Загалом потужності і можливості вказаних ресурсів дозволяють керівнику ставити, а практикантам в повній мірі і без особливих організаційно-технічних труднощів дистанційно виконувати типи завдань, що передбачалися для практики, яка мала проводитися в умовах очного навчання. Необхідним є внесення лише деяких коректив. Зокрема скасовуються ознайомчі екскурсії музеями м. Острог. При цьому практикантам може бути запропоновано відвідати музеї (за наявності) населених пунктів, де вони проживають. З практики виключаються завдання по монтажу експозицій і виставок, санітарній обробці експонатів. Завдання пов'язані з фондово-обліковою документацією залишаються чинними, але відразу по початку практики її керівник має електронною поштою розіслати студентам

зразки необхідних документів та інструкції по їх заповненню. Інші завдання зберігаються, але з деякими корективами. Так, у разі неможливості встановлення зв'язку між практикантами групове завдання по складанню ТЕПу стає індивідуальним, але зменшується у обсязі. Кожен практикант має скласти ТЕП до меморіальної музейної вітрини імені себе. При необхідності завдання можна доповнити вимогою складення топографічного опису. Контрольний текст екскурсії, кожен практикант пише не по частині експозицій чи архітектурній пам'ятці Острога, а на вибір в залежності від обставин – по населеному пункту де проживає, по району цього н. п. чи по вулиці. Якщо є можливість – по частині експозиції музею цього населеного пункту. Завдання по проведенню підготовленої екскурсії перед однокласниками також змінюється. Тепер практикант повинен відзняти відеоекскурсію по вже згаданих вулиці чи району чи населеному пункту, де проживає. За технічної можливості і доброго зв'язку відео екскурсії демонструється однокласникам і керівнику практики через відповідні застосунки, наприклад Гугл Міт. Практикантам дозволяється застосовувати прийоми внутрікадрового, міжкадрового монтажу і додаткове оформлення: титри, фонова музика, перебивки, переходи, панорамування і т. п.

6. Рекомендована література

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство : навчальний посібник. Київ.: Альтерпрес, 2007. 464 с.
2. Космолінська Н., Магдиш І. Гра в музей. Львів : Видавництво Старого Лева, 2018. 136 с.
3. Котлер Н., Котлер Ф., Котлер В. Музейний маркетинг і стратегія. Формування місії, залучення публіки, збільшення доходів і ресурсів. Київ : Стилос, 2010. 528 с.
4. Музей і місто: *Музеєзнавчі аспекти збереження і відтворення своєрідності міської культури* : матеріали обласної наук. конф., присвяч. 225-річчю м. Дніпропетровська. Дніпропетровськ, 2003. 133 с.
5. Музейна справа: навчальний посібник. / за ред. О. Сурмач. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 272 с.
6. Муравська С. Музейні заклади у системі вищої освіти Західної України на тлі світових тенденцій. Львів : ЦП НАНУ і УТОПК, 2018. 244 с.
7. Рутинський М. Музеєзнавство : навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 428 с.
8. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв: навч. посіб. / П. Горішевський, М. Ковалів, В. Мельник, С. Оришко. Івано-Франківськ: Плай, 2005. 64 с.
9. Соціологія музею: презентація на тлі простору і часу: монографія / О. Агеєва, О. Ануфрієв, Н. Бабенко та ін. Київ: НАККіМ, 2016. 168 с.
10. Тобелем Жан-Мішель. Нова епоха музеїв. Культурні установи перед викликом менеджменту / пер. з французької З. Борисюк, П. Таращука, С. Тевольде. Київ : Видавець Чередниченко А. М., 2018. 320 с.
11. Історія екскурсійної справи в Україні: навч. посіб. / Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Київ : Кондор, 2004. 166 с.
12. Цифра в музеї. Linked Data / упор. Владислав Піоро. Київ : Видавець ФОП Лопатіна О. О., 2019. 104 с.

13. Шевченко В. Музеєзнавство : навчальний посібник. Київ: Університет «Україна», 2007. 288 с.

14. Якубовський В.І. Музеєзнавство : підручник. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М.І., 2010. 352 с.

7. Глосарій:

Автентичність музейного предмета – можливість прийняти цей предмет як безпосереднього свідка і свідчення минулого.

Ансамблевий метод побудови експозиції – в більшому чи меншому ступені імітується середовище існування предметів, що зараз є музейними або їхнього попереднього власника чи розпорядника. Наприклад: імітація інтер'єру кузні, кімнати в гуртожитку, берлоги ведмеда.

Археологія – наука, що вивчає минуле на підставі речових пам'яток, які залишилися від цього минулого.

Біошкідники музейні – групи організмів (гриби, бактерії, комахи), що своєю діяльністю і існуванням, переважно при безпосередньому контакті, можуть пошкоджувати музейні предмети, погіршувати ступінь їх збереженості.

Видання книжкове рідкісне – цінна і (або) рідкісна книга, що була видана після 1830 р.

Виставка – підібрані за певними ознаками і критеріями музейні предмет (-и), що з визначеною метою показуються протягом визначеного терміну.

Вітраж – об'єкт в т. ч. мистецький виготовлений з кольорових і прозорих світлопропускних матеріалів скріплених олов'яними двотаврами і з використанням контурних фарб. Може бути як музейним предметом, так і елементом оформлення експозиції.

Волонтер музейний – особа, що допомагає музейним працівникам у їх діяльності добровільно і безоплатно.

Гігрометр – він же вологомір, прилад для вимірювання вологості повітря. Бувають як аналогові, так і електронні вологоміри.

Грант – гроші, які музей залучає від грантодавця для реалізації проекту спрямованого на розвиток музею. (Договір між музеєм і грантодавцем, що передбачає реалізацію першим заздалегідь узгодженого проекту спрямованого на розвиток музею, а другим – фінансування цього проекту. Передбачає прозорість, підзвітність, аудит.

Група екскурсійна – певна кількість осіб, що бере участь у екскурсії і за безпеку яких на екскурсійному маршруті несе відповідальність екскурсовод.

Група збереження музейних предметів – музейні предмети підібрані музеєм самостійно за певним критерієм чи критеріями для їх ефективнішого збереження. Кожна група збереження має свій літерний шифр, що разом з обліковим номером музейного предмета вписується у відповідну інвентарну книгу і наноситься на неекспозиційну частину самого предмета.

Джерело історичне – інформація про минуле збережена на носії певного типу, що була опрацьована істориками для історичної науки.

Діорама – спосіб художнього оформлення експозиції, що полягає у поєднанні панорами на задньому плані з об'ємними предметами на передньому.

Едютеймент – технологія освітнього процесу де навчання відбувається головно шляхом розважання.

Екскурсійна робота музею – дії музею метою яких є збільшення кількісних і якісних (відвідуваність, прибуток, емоції, ерудиція) характеристик екскурсій і екскурсантів залучених у цей музей і (або) до сприйняття його колекцій.

Екскурсія музейна – взаємодія екскурсовода чи технічного засобу і екскурсанта (-тів) з узгодженою метою (пізнавальна, розважальна тощо), що реалізовується шляхом розповіді (прослуховування) та відповідей на питання і показу (огляду) предметів колекції музею, його приміщень, інший об'єктів.

Екскурсія на пленері – екскурсія на відкритому повітрі. Екскурсія поза приміщеннями.

Екскурсія театралізована – екскурсія з більшим чи меншим використанням елементів театрального мистецтва: декорацій, сцени, світла, акторів, реквізиту; її структура більше чи менше будується за правилами драматургії: наявність конфлікту, прямої мови, актів (дій), сюжетної лінії.

Екскурсовод – особа, що проводить екскурсії підготовлені самостійно або не самостійно і веде діяльність з екскурсіями пов'язану. Під час екскурсії несе відповідальність за безпеку екскурсантів.

Експлікація музейна – текстовий анотований опис частини експозиції (теми, розділу). Максимальний обсяг основного тексту – до 100 слів, заголовка – до 10 слів.

Експозиційна робота музею — дії музею метою яких є показ з певною метою наявних та щойно здобутих предметів колекції у більшій чи меншій кількості у музеї і поза ним, в Україні і поза нею, тимчасово і постійно для відвідувача віртуального і реального.

Експозиція музейна – музейні предмети і допоміжні їм матеріали (в т. ч. нематеріальні) розміщені в одному (спільному) просторі за певним (об'єднані одним) зображувальним рішенням і науковим обґрунтуванням.

Експонат – музейний предмет виставлений до показу на виставці чи експозиції.

Етикетаж музейний – коротка інформація (до 10 слів в заголовку, до до 25 в основному тексті) про музейний предмет чи предмети (групова етикетка), що розміщується безпосередньо біля нього (них). Друкується на різних матеріалах (папір, пінокартон).

Законодавство музейне – нормативні акти, що регулюють роботу музеїв.

Заповідник – визначена державою і нею ж охоронювана територія де розміщаються цінні пам'ятки історії і культури;

заповідник може бути історико-архітектурним, історико-культурним, історико-меморіальним, історико-археологічним, історико-етнографічним.

Іконопис – мистецтво і наука (?) створення священного і мистецького образу-зображення у головно православних і католиків.

Інкунабула – вона ж першодрук, книги надруковані до 1500 р. включно.

Картотека музейна – інформація про музейні предмети поміщена на картонні картки розміром 12,5 x 7,5 см і згруповані за обліковим інвентарним, топографічним, систематичними (іменний, хронологічний...) критеріями, також критерієм збереженості.

Каталог музейних предметів – відкритий для публіки перелік і описи різного ступеня деталізації музейних предметів з музейної колекції певного музею згрупованих за певною ознакою: іменною, географічною, хронологічною, групою збереження, іменем жертводавця.

Кіноматералів група збереження – музейні предмети різного типу (світлочутлива плівка, магнітоплівка), що є носіями сукупності рухомих зображень і у більшості випадків доріжки звукового супроводу до них.

Комісія фондово-закупівельна – група музейних працівників завжди непарної кількості, що має низку повноважень головне з яких право предмету музейного значення надавати статус музейного предмета, тобто включати його до музейної колекції.

Легенда предмета музейного значення – наскільки можливо детальна неверифікована інформація про цей предмет, що записується зі слів джерела надходження (приватна особа, посадовець) цього предмета, а потім верифікується і використовується у процесі його вивчення.

Лист монтажний кіно-, відеопам'ятки – послідовний текстовий опис музейних предметів групи збереження кіно – і

аудіоматеріалів: числа епізодів, їх часового проміжку, просторових особливостей побудови кадру, дій в кадрі, звукоряду.

Ліцензія Кріейтів-Коммонс (Creative Commons) – низка типів ліцензійних угод щодо авторських прав, які дозволяють безкоштовно користуватися різним авторським продуктом (музика, зображення тощо) але за умови дотримання деяких умов, зокрема завжди – вказівки автора.

Люкс (освітлення) – одиниця заміру рівня освітленості. Освітлювання певної площі світловим потоком в 1 люкс протягом 1 год. називається 1 люкс-година. Безпечний показник люкс-годин музейного предмета визначається його матеріалом і характеристикою світлочутливості (наприкл. не більше 200 люкс-год для олійного живопису).

Люксметр – пристрій і у деяких випадках програмне забезпечення для заміру рівня освітленості у люксах. Музеями використовується для оцінки безпечності освітлення музейного предмета.

Макет – відтворення оригінального об'ємного музейного предмету в зменшеному або ідентичному але точному масштабі. Допускається спрощення деталізації і використання відмінних (дешевших) від оригіналу матеріалів.

Матриця проекту логіко-структурна – ідея грантового проекту впорядковано представлена у вигляді таблиці з фіксованими графами і строгою послідовністю заповнення. Створюється для ознайомлення можливими партнерами і грантодавцями проекту.

Меморіальних предметів група збереження – музейні предмети пов'язані з особами і подіями, які на момент взяття на облік цих предметів згідно законодавства країни або думки переважної частини жителів цієї країни вважалися видатними і заслуженими.

Міжнародна рада музеїв – (англ. абрєв. ICOM) – громадська організація, що сприяє взаємозв'язкам між музеями і музейними працівниками. Членський квиток ICOM дає його власнику право на безоплатне або зі знижкою відвідування низки відомих музеїв.

Музеєфікований простір – простір, що не є музейною експозицією але через свою історико-культурну цінність є пристосований до екскурсійного і самостійного відвідування.

Музей – організація зі статусом юридичної особи або без такого державної, приватної або інших форм власності, що збором, вивченням і показом своїх колекцій сприяє очікувано гуманістичному розвитку суспільства виконуючи цілі і завдання, які ставить перед музеєм його засновник але у рамках обов'язкового дотримання чинного міжнародного і внутрішнього законодавства і необов'язкового — правил сформованих міжмузейними об'єднаннями.

Музей книги та друкарства – музей сферу (профіль) діяльності якого обмежено книжковою і друкарською справою.

Музей краєзнавчий – музей сферу діяльності якого обмежено певною територією (край, регіон, район...).

Музейна колекція – зібрані музеєм відповідно до його профілю музейні предмети, що перебувають у оперативному управлінні музеєм одночасно належачи до державної чи недержавної частин Музейного фонду України.

Муляж – відтворення лише зовнішнього вигляду оригінального музейного предмету.

Науково-допоміжний фонд музейного зібрання – музейні предмети, що не входять до основного фонду музею, обліковуються тільки у книзі надходжень науково-допоміжного фонду і разом з обліковим номером маркуються аббревіатурою «НДФ». В рамках НДФ можна виділяти експериментальний та фонд сировинних матеріалів.

Облік музейних предметів – документування різного типу інформації про музейний предмет у документах обов'язкового і необов'язкового типу, що здійснюється по мірі надходження цього предмета до музейної колекції і його подальшого вивчення.

Одиниця обліку – одна або більше одиниць збереження музейних предметів зареєстрованих у певних документах обліку музейних предметів під одним номером.

Опис охоронно-топографічний – документ, що містить інформацію про те, який (-і) музейний (-і) предмет (-и) знаходяться у певному означеному просторі (вітрина, експозиційна зала, фондосховище (зала фондосховища).

Основний фонд музейного зібрання – музейні предмети музейної колекції, що не входять до науково-допоміжного фонду музею, обліковуються у книзі надходжень основного фонду, інвентарній книзі відповідної групи збереження, і якщо потрібно спеціальній інвентарній книзі. Маркуються абрєвіатурами «КН» або «КВ» або «ГК», абрєвіатурою відповідної групи збереження (згідно внутрішньої інструкції музею), якщо необхідно – абрєвіатурою спеціальної інвентарної книги та відповідними обліковими номерами.

Охорона праці музейного працівника – комплекс заходів спрямованих на збереження життя і працездатності музейного працівника під час його праці.

Пам'ятка архітектури – споруда (-и), що мають культурну цінність тому мають охоронний статус (національного або місцевого значення) наданий державою. Позначаються охоронними табличками.

Панорама музейна – один з способів художнього оформлення експозиції, що полягає у його використанні на широкій площині – від 180 до 360° огляду (кругова, вона ж циклорама).

Паспорт уніфікований музейного предмета – двосторонній бланк формату А3, що містить 46 граф, які усебічно характеризують музейний предмет і заповнюються по мірі його вивчення. Не є документом суворої звітності, заповнюється науковим працівником музею, візується його керівництвом.

План монтажний експозиції – схематично-графічне

зображення планованої музейної експозиції у вертикальній (загальна схема) і бічній (з поділом по стінах) проєкціях. Зображають експонати і засоби їх показу (вітрини, стенди).

План тематико-експозиційний – складений за строго визначеною схемою документ з обґрунтованим описом тем експозиції і експонатів, які їх висвітлюватимуть. Складається відповідальним працівником, затверджується директором музею.

Подкаст – інформаційний продукт різної тематики, обсягу і тривалості представлений у аудіоформаті.

Покажчики музейні – інформація текстового і (або) графічного вигляду, що допомагає відвідувачу орієнтуватися у музейних приміщеннях, відтак розміщена переважно на його стінах.

Портфель екскурсовода – комплекс наочних матеріалів у різній формі (поліграфічна, електронна), які не є музейними предметами і використовуються екскурсоводом під час проведення екскурсій переважно на пленері.

Предмет музейного значення – предмет, що має низку необхідних музейному предмету ознак (атрактивність, експресивність, інформативність) але із певних причин не внесений до Музейного фонду України і відповідним чином науково не опрацьований.

Предмети боністики – грошові знаки з паперу.

Предмети нумізматики – монети і скарби з монет.

Прес-реліз – повідомлення про певну подію, що надсилається засобам масової інформації з пропозицією висвітлення ними цієї події.

Психрометр Августа – один з видів гігрометра, що свого часу масово використовувався у музеях. Для коректного вимірювання рівня вологості вологомір потребує аспірації (обдування) повітрям про, що його користувачі часто забувають.

Режим температурно-вологісний – умови повітряного середовища необхідні для безпечного зберігання і показу музейних предметів. Визначаються двома взаємозалежними параметрами:

температурою повітря та відносною вологістю повітря. Існують допустимі (15-24° С, 40-65 %) та оптимальні (17-19° С, 55 +/-5%) показники температурно-вологісного режиму для музею.

Репродукція – максимально точне відтворення поліграфічним способом оригінального, виконаного на площості музейного предмета. Допускається масштабування.

Речова група збереження – музейні предмети, що до того як отримати такий статус були предметами особистого, домашнього, громадського користування.

Сезон високий – періоди найбільш інтенсивного відвідування музеїв публікою і відтак їхньої завантаженості. Частково співпадають з туристичним «високим сезоном», а ще з весняними і осінніми канікулами у школах.

Систематичний метод побудови експозиції – побудова експозиції є тотожною побудові, системі сфери із якою речі із цієї експозиції пов'язані. Наприклад, експозиція про твердокрилих побудована за їх 4 підрядами: Архостемати, Міксофаги, Хижі жуки, Всеядні жуки. Експозиція по мистецтву: Ренесанс – Бароко – Рококо – Класицизм.

Скульптура – образотворчий твір, що має об'ємну форму, виконаний на площину (рельєф) або постаменті (кругла скульптура).

Стародрук – видання, що має наступні ознаки: надруковане вручну, на ганчір'яному папері у період від сер. XV ст. до 1830 р. включно.

Стенд виставковий – переносна конструкція, що забезпечує одночасно комфортний і безпечний показ музейного предмета (-ів).

Творів мистецтва група збереження – музейні предмети, що підрозподіляються на образотворчі, декоративно-ужиткові, монументальні але, які всі містять у собі естетичну, чуттєву складову.

Текст контрольний екскурсії – табличний документ з текстом екскурсії розділений відповідними графами на фрагменти, що відповідають розділам і темам експозиції, які він описує, а також

орієнтовний час, який екскурсовод витрачає на кожен фрагмент. Текст пишеться науковим працівником, перевіряється його безпосереднім керівництвом.

Тематичний метод побудови експозиції – музейні предмети підібрані і розміщені таким чином, щоб максимально повно розкрити певну задану музеєм тему чи проблему з підрозділом на розділи, теми, підтеми. Наприклад: «Історія Острозької академії XVI-XVII ст.», «Накопичення первинного капіталу в Україні в 90-х рр. XX ст.».

Український культурний фонд – державна установа, що надає підтримку у вигляді грантів для осіб і організацій (в т. ч. музеїв), що причетні до розвитку української культури і культури в Україні.

Фондово-збиральницька робота музею — дії музею по збереженню своєї колекції та її поповненню платним і безоплатними способами. Є підзвітною — у рамках щорічного складання музеями звіту за формою 8-нк.

Фондосховище музейне – приміщення, комплекс приміщень для довготривалого (більше 3 міс.) зберігання музейних предметів. Повинне відповідати низці строгих вимог (кліматичні, охоронні, логістичні).

Фономатеріалів група збереження – музейні предмети з різних матеріалів (магнітна стрічка, оптичні диски, грамофонний диск, грамофонний циліндр), що є носіями звукових даних.

Фотоматеріалів група збереження – музейні предмети з різних матеріалів (скляні фотопластини, плівка на нітритній, ацетатній чи поліестровій основі, непрозорі матеріали, що є носіями зображень отриманих у результаті фотографічного процесу.

Хронологічний метод побудови експозиції – побудова експозиції на основі апробованої і визнаної історичної періодизації. Напрккл.: іст. експозиція про історію Польщі: держава П'ястів, Ягелонів, Річ Посполита. Чи іст. експозиція побудована за принципом лінійної історії: давній, середньовічний, ранньоновий, новий і новітній періоди.

Додатки:

Додаток 1. Зразок легенди предмета музейного значення.

Маска захисна багаторазового використання синього кольору із вишитою жовтими нитками монограмою Національного університету «Острозька академія». Була виготовлена на замовлення університету обмеженою кількістю під час пандемії коронавірусу КОВІД-19. Роздавалася для працівників університету. Є свідченням одного з складних періодів у яких існував університет і його достойної реакції на ці складнощі. Передана проєктором з навчально-наукової роботи Дмитром Михайловичем Шевчуком 23 липня 2021 року.

Додаток 3. Зразок монтажного листа відео-, кінопам'ятки.

Монтажний лист відеокасети І-Ф-356

Сцена #	Таймкод	План	В кадрі	За кадром
	00:00:00-00:00:30	Загальний	Кругове панорамування корпусів Острозької академії і людей біля неї	Щебіт птахів, розмови людей
	00:00:30-00:00:36	Другий середній	Студенти і їх батьки при вході у центральний корпус Острозької академії	Звуки кроків, гомін людей
	00:00:36-00:00:55	Загальний	Колона студентів у сірих мантиях з жовтою каймою очолована викладачами Дмитром Михайловичем Кулішом і викладачкою Господіноюю Олександрою Федорівною рухається від бічного корпусу Острозької академії до скверу поряд	Урочиста музика
	00:00:56-00:01:01	Перший середній-другий середній	Та сама колона рухається по алеї скверу. Студенти зняті зі спини.	Урочиста музика
	00:01:02-00:01:27	Перший середній-загальний	Та сама колона рухається по алеї скверу. Акцент на двох студентках у мантиях – їх обличчя, потім вони з зі спин.	Урочиста музика
	00:01:28-00:01:39	Другий середній – перший середній	Наїзд камери на тих самих студенток, вперек кадру проходять інші студенти.	Звуки кроків, гомін людей
	00:01:40-00:01:57	Загальний	Камера панорує по вишикуваних у шеренги студентах у мантиях потім переходить на хор.	Хор співає Гаудеамус. Голос ведучої церемонії.
	00:01:58-00:02:29	Загальний	Камера панорує по вишикуваних студентах у мантиях, потім перехід на вивішені на флагштоці прапор України і штандарти Острозької академії.	Грає гімн України

Додаток 4. Види кінопланів.

Детальний план -
деталь якогось об'єкта;
частина обличчя.

Великий план - лице
людини, також
присутній фон.

Перший середній
план - тіло людини (-ей)
по груди.

Другий середній план -
нижній край кадру -
по середині стегна.

Загальний план -
вказує місце дії, видно
обстановку,
середовище.

Додаток 5. Зразок заповнення каталожної карти.

		Музей НаУОА
КН	1693	Коврига Леонід
V-x	341	Картина «Древній Остріг. Реконструкція»
		2016
		Полотно, олія, живопис
		h=40,5 см
		w=50 см

Додаток 6. Зразок прес-анонсу.

Музей історії Національного університету «Острозька академія»

Відкриття персональної виставки Василя Красьохи

Два десятки робіт засвідчують новий етап у творчості художника. Він планує представити результати своєї творчої подорожі монастирями Афону.

12 березня 2020 р., о 12 год. 00 хв. у Мистецькій галереї Національного університету «Острозька академія» (вул. Семінарська, 2, м. Острог Рівненської обл.) відбудеться відкриття персональної виставки художника Василя Красьохи. Виставка має назву «Стежками Афону». Доступ до осередку знаменитих православних монастирів є обмеженим. Художник Василь Красьоха зумів не лише побувати у них, а й зафіксував на своїх картинах. Для їх створення пан Василь традиційно використовує полотно і олійну фарбу.

Усіх поціновувачів творчості Василя Красьохи Музей історії Острозької академії буде радий бачити на відкритті виставки. До того у них буде нечаста нагода поспілкуватися з паном Василем і задати йому питання.

Вхід вільний.

Контактна особа для преси: Бондарчук Віталій:
тел. +38 097 000 00 00

Додаток 7. Зразок прес-релізу.

Музей історії Національного університету «Острозька академія»

Нова виставка у Мистецькій галереї Острозької академії

Із афонськими монастирями зафіксованими на полотні Василем Красьохою уже можуть познайомитися студенти, викладачі, гості університету та усі бажаючі.

Весняний мистецький сезон Музей історії Національного університету «Острозька академія» розпочав виставкою під назвою «Стежками Афону». На двадцяти полотнах зображено найвідоміші монастирські обителі цього таємничого півострова. Доступ до нього для жінок суворо заборонений, чоловікам необхідно отримати спеціальний дозвіл. Всі двадцять монастирів Афону було зафіксовано на полотні завдяки одній з головних професійних якостей художника – його вмінню швидко малювати. Спочатку кожну святиню він переносив на декілька невеликих етюдів. А вже потім на їх основі, писав роботи більшого (переважно 50 x 70 см) розміру.

Співробітник академічного музею Бондарчук Віталій поділився враженнями від виставки: «Живопис пана Василя особисто мені цікавий тим, що змушує затриматися біля кожної роботи і довго розглядати її вишуковуючи загадку у об'єкті який тобі знайомий чи мимо якого ти міг проходити сотні разів. Банальне художник передає незвично, а складне – просто».

Відвідати виставку Василя Красьохи «Стежками Афону» можна у Мистецькій галереї Острозької академії по буднях з 10 до 16 год. У інший час зробити це можна за попереднім замовленням.

Додаток 8. Зразок заповнення метадати фотографії.

_DSC4654.JPG

Description	Description
<ul style="list-style-type: none">Camera Data 1Camera Data 2CategoriesHistoryiptc Contactiptc Contentiptc Imageiptc StatusAdobe Stock PhotosOriginAdvanced	<p>Document Title: <input type="text"/></p> <p>Author: <input type="text" value="Bondarchuk Vitalii"/></p> <p>Author Title: <input type="text"/></p> <p>Description: <input type="text" value='Художник Василь Красюха розповідає про свої картини на відкритті персональної виставки "Стежкими Афоню", що відбулося у Мистецькій галереї Національного університету "Острозька академія" у четвер, 12 березня 2020'/></p> <p>Description Writer: <input type="text"/></p> <p>Keywords: <input type="text" value="Красюха; виставка; мистецька; галерея; живопис; горизонтальний; люди"/></p> <p>i Commas can be used to separate keywords</p> <p>Copyright Status: <input type="text" value="Unknown"/></p> <p>Copyright Notice: <input type="text" value="Bondarchuk Vitalii"/></p>

Додаток 9. Зразок популяризаційної статті про музей.

«Застигла музика» ожила!

Виставку архітектури доби князів Острозьких глядачу представлено не лише на традиційних полотнах, а й з допомогою сучасних технологій.

Архітектуру не дарма називають застиглою музикою. Окремі цеглинки подібні до нот, вони складаються у конструкції, що можна порівняти з акордами. Всі разом, у комплексі ці складові утворюють мелодію. Вона може бути дуже різною: трагічною і веселою, в залежності від того як задумав її «диригент» – архітектор. І дійсно – у окремі будівлі заходиш із радістю, інші вже своїм виглядом наганяють жах.

А якою була архітектура у могутнього роду князів Острозьких? Адже вони були дуже багатими і могли собі дозволити побудувати практично будь-що! Відповідь на таке питання можна отримати відвідавши виставку, що вже тиждень діє у Мистецькій галереї Острозької академії. Там зібрано картини усіх існуючих і що важливо уже неіснуючих архітектурних пам'яток збудованих Острозькими. Вони дуже різні. Це і замки, і палаци, і церкви, і монастирі... Якими вони були і є ви зможете побачити завітавши на виставку і насолодившись переглядом картин цілої когорти добре знаних художників.

Збоку від виставкової зали можна побачити таємничу темну кімнату. Її створили музейники, які для цієї виставки використали найсучасніші технології. Відтак архітектурні пам'ятки кн. Острозьких можна побачити у вигляді об'ємних голограм. Створює їх спеціальна техніка та система дзеркал і скла.

До речі діти на виставці нудьгувати не будуть. З допомогою конструктора вони зможуть побудувати модель князівського замку в Острозі, а потім відразу ж намалювати її.

Зацікавилися? Виставка чекає на вас і вашу сім'ю по буднях із 10 до 16 години.

Додаток 10. Зразок контрольного тексту екскурсії.

Музей історії Національного університету «Острозька академія»

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА оглядової екскурсії по Національному університету «Острозька академія»

м. Острог Рівненської області

Авторський колектив:
працівники Музею історії
НаУ «Острозька академія»
Бондарчук Віталій, Верховецька Анастасія,
Новак Богдан, Хеленюк Анастасія Анатоліївна

Тривалість екскурсії 1 год. 19 хв.

Острог, 2022

Розділ	Тема	Текст	Об'єкт показу	Орієнт. час., хв.
Розділ 1: «Історичне тло Острозької академії»	Тема 1.1.: Острог кін. XVI-поч. XVII ст.	<p>Привіт. У цій залі ми дізнаємося про те як жила Острозька академія у 16-17 ст., хто у ній працював і яких успіхів добилися її випускники. Також ми побуваємо у кабінеті ректора академії Герасима Смотрицького.</p> <p>Як перший навчальний заклад вищого типу не лише в Україні, а й на сході Європи, що мав зіграти важливу роль в історії України Острозька академія не могла бути заснована абиде. Для цього годилося тільки достойне місце, точніше місто з достойними мешканцями. В Україні того часу таких було достатньо але яскравою перлиною з-поміж усіх виблискував Острог. Дещо про Острог ви дізнаєтесь не лише від мене, а й з мультика. Тоді, у останній чверті 16 ст. починався розквіт міста. Вище керівництво Речі Посполитої було прихильним до нього. 1576 р. король вчергове затверджує міщанам привілей на пільги та мито. Ось ви бачите його копію у вітрині. Крім Острога у «підлитовській» Україні такими привілеями володіли ще тільки Київ та Луцьк. 1585 року місто отримало Магдебурзьке право. Його мешканцям надали самоврядування, тобто можливість керувати Острогом.</p> <p>Однак головними його господарями продовжували залишатися могутні князі Острозькі. Вони відповідали за головне - захист від ворожих нападів. Герб цього роду ви бачите у центрі вітрини.</p> <p>Проте цей же герб ремісники Острога почали наносити на свої вироби як символ якості продукції. Ось ви його можете побачити на фрагментах зеленої та синьої кахель. Кахлі це об'ємна плитка якою обкладали грубки, щоб ті віддавали тепло довше і ефективніше. Вже у 16 столітті острожани турбувалися про енергоефективність своїх осель.</p>	<p>Копія привілею пільг на мита</p> <p>Копія грамоти Магдебурзького права Острогу</p> <p>Герб кн. Острозьких</p> <p>Синя кахля справа низу</p>	3 хв.

		<p>Поряд з кахлями ви можете побачити посуд із якого їли і пили жителі Острога. Зверніть особливу увагу на цей, покритий благородною патиною, стакан. Подібний є присутній на західноєвропейських картинах того часу. Отже посуд в Острог привозили з далекої Європи. До речі об'єм цього стакану...</p> <p>Було в Острозі розвинуте і мистецтво. Місто мало цех своїх скрипалів, відомо також про цілу групу малярів-іконописців.</p> <p>Особлива техніка співу отримала назву на честь міста у якому була створена і стала Острозьким наспівом.</p>	<p>Посуд зліва зверху</p> <p>Репродукція ікони Юрій Змієборець</p> <p>Муляж книги з нотами Острозького наспіву</p>	
	<p>Тема 1.2.: Тема: Князь і Гальшка – дядько і небога</p>	<p>Неодноразово у поезії був оспіваний могутній князь Василь-Костянтин Острозький. Саме йому судилося стати засновником Острозької академії. Тому давайте через портрет князя більше дізнаємося про його особу. Василя-Костянтина називали “некоронований король Руси-України”. Був він дійсно надзвичайно заможним магнатом, власником тисяч сіл і таких міст як Дубно, Острог, Старокостянтинів. Річний дохід магната досягав 600 тисяч злотих. Тому одяг князя є прикрашений золотими прикрасами, а в руках він перебирає золоті монети. Багатство князя вдало поєдналося з його освіченістю. Василь-Костянтин спілкувався декількома мовами. Він вів листування з Папою Римським, королями і можновладцями усєї Європи. Двічі цей православний русин претендував на посаду короля Речі Посполитої, а одного разу міг стати владарем Московії. Магнат чудово розумів, що для розвитку рідних йому земель його шаблі та грошей вже недостатньо. Він бачив, що вони потребують людей освічених.</p>	<p>Репродукція портрету Василя-Костянтина Острозького</p>	3 хв.

Додаток 11. Зразок обчислення рівня вологості за психрометричною таблицею.

Покази сухого терм. С°	Різниця показників термометрів, С°																					
	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0	9,5	10,0	10,5	11,0
	Відносна вологість, %																					
5	91	83	75	66	58	50	42	34	26	19												
6	92	84	76	67	60	52	45	37	30	22	15											
7	92	84	77	69	62	54	47	40	33	26	19											
8	92	85	78	70	63	56	49	42	36	29	22	16										
9	93	86	79	71	65	58	51	45	38	32	25	19										
10	93	86	79	73	66	60	53	47	41	34	28	22	16									
11	93	87	80	74	67	61	55	49	43	37	31	26	20									
12	93	87	81	75	69	63	57	51	45	40	34	28	23	18								
13	94	88	82	76	70	64	58	53	47	42	36	31	26	20								
14	94	88	82	76	71	65	60	54	49	44	39	33	28	23	18							
15	95	88	83	77	72	66	61	56	51	46	41	36	31	26	21	18						
16	94	89	83	78	73	68	63	57	52	48	43	38	33	29	24	20						
17	95	89	84	79	74	69	64	59	54	49	45	40	35	31	27	22	19					
18	90	84	79	74	70	65	60	55	51	47	42	37	33	29	24	21	17					
19	90	85	80	75	70	66	61	57	52	48	44	39	35	31	27	23	19					
20	90	85	81	76	71	67	63	58	54	50	45	41	37	33	29	25	22	18				
21	90	85	81	77	72	68	64	59	55	51	47	43	39	35	31	28	24	21	17			
22	91	85	82	77	73	69	64	61	56	52	48	44	41	37	33	30	26	23	19			
23	91	86	82	78	74	70	65	62	58	54	50	46	42	39	35	32	28	25	21	18		
24	91	87	83	78	74	70	66	62	59	55	51	48	44	40	37	33	30	27	24	20		
25	91	87	83	79	75	71	67	63	60	56	52	49	45	42	38	35	32	29	26	22	19	

Приклад обрахунку відносної вологості: 1) фіксуємо температуру сухого і вологого термометрів. 2) Віднявши від показника сухого показник вологого встановлюємо різницю між ними (показники сухого мають бути вищі за показники вологого). 3) У психрометричній таблиці провівши уявні лінії до перетину показників сухого термометра (крайній лівий стовбець) і результату пункту 2 встановлюємо показник відносної вологості.

**Додаток 12. Зразок журналу
фіксації температурно-вологісного режиму.**

Дата	Час	Експозиція 1		Експозиція 2		Експозиція 3	
		t° C	Вол-сть %	t° C	Вол-сть %	t° C	Вол-сть %
26.02.'23	09:30	16	55	16	57	15	65
	16:45	14	58	14	60	13,5	60
27.02.'23	09:30	16,5	53	16	55	15	67
	16:45	14	49	14,5	69	13	62
28.02.'23	09:30	16	52	18	64	14	70
	16:45	14,5	48	14	62	12	65
01.03.'23	09:30	17	52	18	55	14,5	60
	16:45	15	56	15	56	12,5	57
02.03.'23	09:30						
03.03.'23							

**Додаток 13. Зразок Журналу фіксації освітленості експоната.
Журнал фіксації освітленості експоната, люкс.
Вказується група світлостійкості експоната.**

Дата	Час	Експонат 1	Експонат 2	Експонат 3	Експонат 4	Експонат 5	Експонат 6	Експонат 7	Експонат 8	Експонат 9
		Група II	Група II	Група I	Група II	Група I	Група III	Група III	Група I	Група II
26.02. '23	09:30	60	100	150	80	170	170	120	130	140
	12:00	70	130	170	100					
	16:45	55	80	150	120					
27.02. '23	09:30	60	120	110	60					
	12:00	75	150	140	100	190	180	140	130	150
	16:45	60	75	110	100					
28.02. '23	09:30									

Додаток 14. Пропоновані теми на подкасти.

Список тем на подкасти:

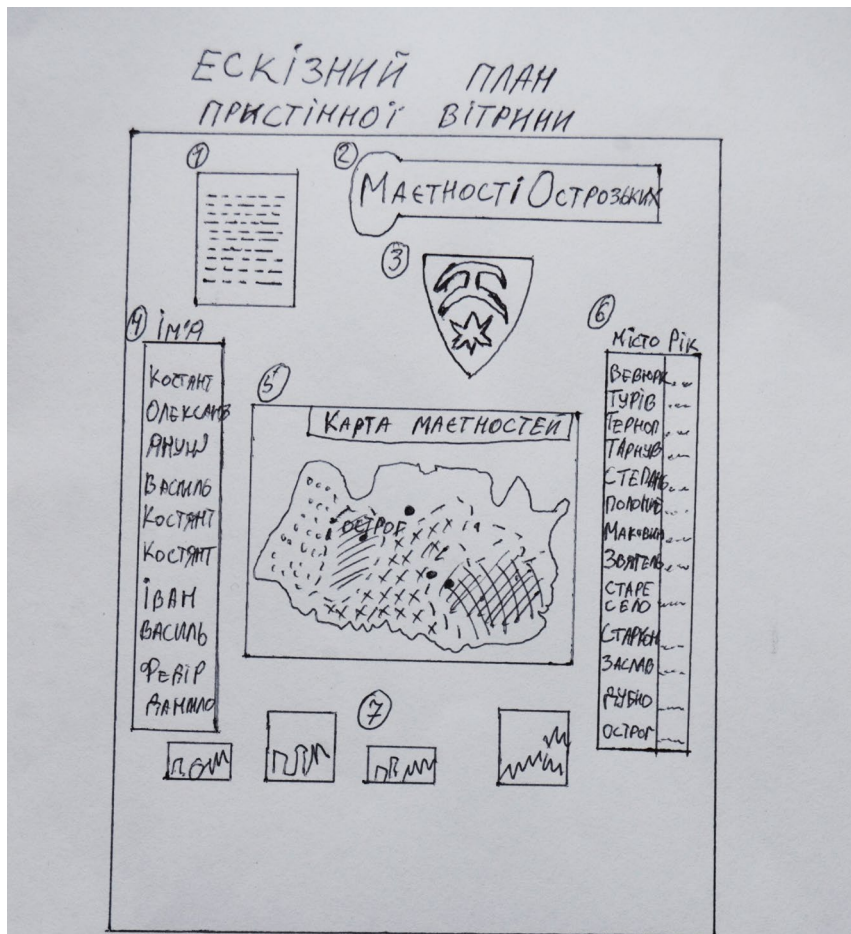
- 1) Петро Андрухов – видатний краєзнавець.
- 2) Межиріцький монастир – архітектурна перлина роду Острозьких.
- 3) Військові подвиги князя К. І. Острозького.
- 4) Що їли і що носили студенти Острозької академії XVI-XVII ст.
- 5) Краєзнавчий музей Острога – більше ста років праці.
- 6) Музей історії Національного університету «Острозька академія» – чому потрібно відвідати.
- 7) Духовні святині Острожчини.
- 8) Місія можлива – як туристу добратися до Острога.
- 9) Острозька Біблія – книжкова і духовна пам'ятка України.
- 10) Як і хто відроджував Острозьку академію.
- 11) Гальшка Острозька – трагедія і пригода довжиною в життя.
- 12) Наукова і громадська діяльність видатного історика Миколи Ковальського.

Додаток 15. Зразок охоронно-топографічного опису.

**Охоронно-топографічний опис експозиції
«Виставка портретів Гальшки Острозької»**

№ з/п	Облікові позначення		Назва	К-сть	Місце розміщення		
	КН	Інв.№					
1	КН	Інв.№					
2	8	V-x-8	Гальшка Острозька	1	2 шафа	1 тумба	
3	КН-3	V-x-3	Мельничук О. «Портрет Гальшки Острозької», 1997 р.	1	2 шафа	1 тумба	
4	КН-1	V-x-1	Картина «Гальшка Острозька пише заповіт» Закусілов Олександр	1	2 шафа	1 тумба	
5	КН-1214	V-x-146	«Гальшка Острозька» (копія з роботи О. Ковальчука) Якубович Михайло Георгійович 1949-2014	1	2 шафа	1 тумба	

**Додаток 16. Зразок ескізного плану
частини музейної експозиції.**

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

1. Експлікація; 2. Назва теми; 3. Рерб Кн. Острозьких; 4. Хронолінія князів ПАН-ЖИВШИХ ВІВШИХ В ОСТРОЗІ; 5. КАРТА МАЄТНОСТЕЙ РОВУ ОСТРОВЬКИХ; 6. Хронолінія міст-володінь Острозьких і роки отримання ними цих міст; 7. Світлими з найбільш значими містами - воловіннями Острозьких.

Додаток 17. Зразок фрагменту тематико-експозиційного плану.

Тематико-експозиційний план

ВСТУП

Сьогодні фахівцям і нефахівцям чітко окреслилася криза системи вищої освіти, її знецінення, що охопило не тільки Україну, а й світ. Одним з кроків до її вирішення є звернення до минулого, до періоду ренесансу, тих часів коли вища освіта активно розвивалася під контролем церкви, однак поступово секуляризуючись. Добре розуміння її системи 400 років тому дасть відповідь на питання чому тоді, на відміну від сьогодні, вища освіта була ознакою елітарності і як підняти престиж для неї в XXI ст. Масштабування проблеми до українського життєпису робить логічним і закономірним звернення до історії заснування та діяльності у XVI-XVII ст. Острозької академії. Адже саме вона стала першим навчальним закладом вищого типу не лише в Україні, а й на сході Європи. Основи і традиції закладені в Острозі надалі розповсюдилися по Україні і закордоном.

Нова постійна експозиція «Острозька академія – першооснова вищої освіти в Україні» покликана дати відповідь на питання поставлене вище, а одночасно підвищити рівень ерудиції відвідувача щодо історії Острога, князів Острозьких та власне Острозької академії. Тематичне проектування експозиції здійснювалося із врахуванням нових наукових напрацювань істориків, що вивчають відповідний історичний період. Її художнє вирішення є результатом співпраці з професійними художником та дизайнером. Вони змогли гармонічно поєднати автентичні добі князів Острозьких старовинні речі, стилізовані копії та репродукції із сучасними рішеннями музейного оформлення. Для виконання технологічно складних робіт по 3Д-друку гіпотетичного приміщення Острозької академії XVI XVII ст. і створенню двох анімаційних роликів про історію Острога і Острозької академії XVI XVII ст. було залучено технічні та кадрові ресурси партнера Музею – ГО «Town Image Studio».

Розкриваючи зміст теми експозиції «Острозька академія – першооснова вищої освіти в Україні» було обрано хронологічно-

тематичну схему її композиції. Вона складається з чотирьох частин: трьох хронологічно послідовних і однієї ахронічної, орієнтованої на персональний підхід. Розділ 1: «Історичне тло Острозької академії» містить матеріали різних груп збереження, а також науково-допоміжного фонду, які розкривають історичний контекст заснування і роботи Острозької академії.

У межах розділу виділено три теми. У темі 1.1. – про Острог кін. XVI – поч. XVII ст. містяться предмети речової групи збереження (кераміка, цегла) автентичні періоду доби князів Острозьких та першому періоду діяльності Острозької академії. Його доповнюють репродукції важливих для існування м. Острог документів того періоду, а також оригінальний музейний предмет видового спрямування. Таке поєднання дозволить екскурсанту і відвідувачу скласти повне розуміння того чому академія, як перший ВНЗ України, була заснована саме в Острозі. Для відвідувачів молодшого шкільного віку, яким характерне переважання зорового типу сенсорного сприйняття і «кліпове мислення» в рамках висвітлення теми пропонуватиметься до перегляду на телевізорі з діагоналлю екрану 30 дюймів 2-хвилинний анімаційний відеоролик «Історія Острога кін. XVI – поч. XVII ст.». Його ж зможуть переглядати відвідувачі старших вікових категорій, наприклад, за браком часу на повну екскурсію.

Тема 1.2. «Князь і Гальшка – дядько і небога» висвітлює персональний аспект заснування Острозької академії і роль у ньому історичних особистостей. Такими є князь В.-К. Острозький і його племінниця – княжна Гальшка Острозька. Їхні вчинки стосовно Острозької академії було передано через експонати науково-допоміжного фонду та копії – по причині відсутності оригінальних у

Тематико-структурний розподіл експозиції

Назва розділів, тем, хронологічні періоди	Анотований перелік експонатів (назви, допоміжні матеріали)	Характеристика експонатів	Місце в експозиції, вимоги до монтажу	Примітки
1	2	3	4	5
Розділ I. Історичне тло Острозької академії				
1.1. Тема: Острог кін. XVI- поч. XVII ст.	Грамота магдебурзького права Острогу	Репродукція	Вітрина стендова	
	Грамота пілг на мито Острогу 1576 р.	Репродукція	Вітрина стендова	
	Сосуд для пиття скляний патинований	Оригінал	Вітрина стендова	
	Чашка скляна патинована	Оригінал	Вітрина стендова	
	Горщик XVI ст. (зелений вінчик)	Оригінал	Вітрина стендова	
	Тарілка керамічна XVI ст. полив'яна зелено-жовта	Оригінал	Вітрина стендова	
	Горщик XVI ст. жовтополив'яний зсередини	Оригінал	Вітрина стендова	
	Герб князів Острозьких	Репродукція	Вітрина стендова	
	«Дзеркало» кахлі фрагментоване з гербом кн. Острозьких	Оригінал	Вітрина стендова	
	Ноти Острозького наспіву	Копія	Вітрина стендова	
	Сосуд фігурний дворучковий полив'яний	Оригінал	Вітрина стендова	
	Кохля XVII ст. коробчата темно-синя з гербом кн. Острозьких	Оригінал	Вітрина стендова	
	Кохля коробчата орнаментована неполив'яна	Оригінал	Вітрина стендова	
	Ікона Юрій Зміборець з с. Точивки - репродукція	Репродукція	Вітрина стендова	
1.2. Тема: Князь і Гальшка – дядько і небога	Портрет князя В.-К. Острозького – репродукція	Репродукція	Стіна західна	
	Портрет Гальшки княжни Острозької -репродукція	Репродукція	Стіна західна	
	Грамота фундацій на В.-К. Острозького сіл Суражчини на шпиталь	Репродукція	Вітрина тумбова	
	Уповноваження В.-К. Острозького шляхтичам Павловичові, Койському, Гулевичу від 23.04.1594 р.	Репродукція	Вітрина тумбова	

Додаток 18. Зразок називного етикетажу.

Лідія Спаська, 1910-2000

Гальшка Острозька, 1997

Олія на полотні

Передано автором після конкурсу на кращий портрет
Гальшки Острозької 1997 р.

Додаток 19. Зразок пояснювального етикетажу.

Творча діяльність жіночого мистецького гурту «Палітра»

Жіночий мистецький гурт «Палітра» з м. Кременця Тернопільської обл. був заснований у вересні 2003 р. з ініціативи Тетяни Балбус, організатором і керівником якого вона є по даний час. Від початку до його складу входили викладачі кафедри образотворчого мистецтва Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка: Тетяна Балбус, Анна Мацега (померла в 2005 р.), Наталія Якубчик-Білецька, Олександра Панфілова, Зоя Мацишина. У 2005 році до складу гурту приєдналися художниця Іванна Погонєць і народна майстриня Надія Волощук. Через два роки гурт поповнили Богдана Гуменюк, Людмила Вербило, Світлана Ткачук, Катерина Склярчук. В 2013 році у склад гурту ввійшли Марія Швед, Наталія Волянчук, а через деякий час Олена Павлович, Юлія Трачук і Юлія Янчук.

За період діяльності гурту відбулися виставки у Кременці (2003-2018 рр.), Тернополі (2004, 2009, 2011, 2014, 2018). Мисткині брали участь у VI Міжнародному пленері (Таргошин, Польща, 2004 р.), стали дипломантами фестивалю народного мистецтва «Карпатський вернісаж» в Івано-Франківську (2005, 2006). За останніх 6 років учасники гурту є постійними учасниками Міжнародного науково-мистецького симпозіуму «Зустрічі в Кременці», який проводиться у Кременці і різних містах Польщі. Щороку мисткині беруть участь у групових виставках робіт гурту, раз в 3-5 років влаштовують персональні виставки у м. Кременці та за його межами (Вишнівець, Почаїв, Збараж, Дубно, Бережани, Тернопіль, Краків).

Тетяна Балбус працює у різних техніках і жанрах: акварель, гуаш, акрил, олія, аплікація, графіка, колаж, витинанка, розпис, змішані техніки і матеріали. Богдана Гуменюк, Олександра Панфілова, Іванна Погонєць, Катерина Склярчук, Світлана Ткачук на виставках показують живописні пейзажі з видами рідного

Кременця та околиць, а також натюрморти, Наталія Волянук - портрети та цікаві сюжетні композиції, абстракції та роботи в стилі мінімалізму. Марія Швед найбільше любить працювати з аквареллю, створюючи абстрактні композиції в техніці монотипії, настроєві образи квітів, натюрморти і краєвиди. Надія Волошук займається писанкарством, неодноразово брала участь у майстер-класах з цього давнього виду декоративно-ужиткового мистецтва. Крім того, майстриня захоплюється виготовленням оберегів - ляльок-мотанок і домовичків. Олена Павлович створює творчі роботи у техніці вишивки, підбираючи найтонші відтінки ниток. Юлія Трачук - фаховий майстер олійного живопису в жанрах портрету, пейзажу, натюрморту, іноді виконує графічні роботи і гуашшю. А ще художниця захоплюється професійною фотографією. Юлія Янчук надає перевагу техніці графіки, створюючи творчі композиції за народними мотивами, поєднує витинанку і графіку, презентуючи власний авторський стиль.

Кожна художниця має неповторний почерк і стиль. Перед глядачем вони розкривають особистий внутрішній світ, залишаючи у роботах тепло своїх рук і відображення творчого настрою.

Додаток 20. Схема і зміст логіко-структурної матриці.

Схема логіко-структурної матриці

(1,2... - номер комірки, ①②... - порядок заповнення)

	Логіка втручання	Показники	Джерела перевірки	Припущення/ Ризики
	①			
Загальна ціль	1	8 ③ →	9 ④ →	
Конкретна ціль	2	10 ⑤ →	11 ⑥ →	7
Результат	3	12 ⑦ →	13 ⑧ →	6
Дії	4	14 (Засоби) ⑨ →	15 (Витрати) ⑩ →	5 (Передумови) ②

Зміст логіко-структурної матриці.

	Логіка втручання	Показники	Джерела перевірки	Припущення/ Ризики
Загальна ціль	1) Мета, яку більше чи менше допомагає досягнути проект (подібне до об'єкту в науковій роботі)	8) Яким буде внесок конкретно цього проекту у досягнення загальної мети	9) Чим доводити, що був поступ у досягненні мети: джерела і методи.	Не заповнюється
Конкретна ціль	2) Мета, що буде досягнута в результаті проекту (подібне до предмету в науковій роботі). Ключові слова: «зміна», «переваги».	10) Показники, що показують чи була досягнута конкретна ціль або наскільки повністю досягнута	11) Чим доводити, що мета проекту була досягнута: джерела і методи.	7) Що треба для досягнення мети але знаходиться поза межами контролю проєктантів.
Результат	3) Для досягнення мети потрібно добитися таких результатів...	12) Показники чи проект добився очікуваних результатів і наскільки	13) Чим доводити, що результати проекту були досягнуті: джерела і методи.	6) Що треба для реалізації проекту за очікуваним графіком але контролю над чим немає.
Дії	4) Що треба зробити, щоб отримати ці результати і послідовність цього робління	14) Що треба, щоб можна було робити роботу (матеріали, кадри, ресурси)	15) Витрати на досягнення мети.	5) Що треба для реалізації проекту але контролю над чим немає тобто зовнішні ризики.

**Додаток 21. Зразок заповнення логіко-структурної матриці.
Зразок логіко-структурної матриці проекту
«Більше туриста малому місту».**

	Логіка втручання	Показники	Джерела перевірки	Припущення/ Ризики
Загальна ціль	Покращення туристичної привабливості малих культурних об'єктів України та культурних об'єктів у малих містах України	Збільшення інтересу до малих тур. об'єктів.	Щорічний звіт МКПП, статистика музею ОА	
Конкретна ціль	1.1 Промоційна кампанія Музею НаУОА в ЗМІ. 1.2 Покращення комфорту для туристів з індивід. транспортом 1.3 Покращення привабливості експозиції 1.4 Нововведення в екскурсійному обслугов. 1.5 Вдосконалення музейної інфраструктури	1.1 Збільшення інтересу туристів до Острога і значимості Острога як тур центру.	1.1 Анкетування відвідувачів і туристичних операторів 1.2 Статистична звітність музею.	1.1. Музей гарантує собі сталий потік відвідувачів у літній час. А в зимовий ? 1.2 Музейна інфраструктура потребує обслуговування
Результат	1.1 Збільшення популярності музею 1.2 Виділення окремих паркомість для туристів на парковці ОА 1.3 Створення велопарковки під камерами 1.4 Створення фотозони 1.5 Розширення дверей в експозиціях 1.6 Розробка тематичної екскурсії «Підземелля ОА» 1.7 Тренінг гідів Музею ОА красномовству. 1.8 Створення музейного кафе.	1.1 Кількість туристів, що відвідують Острого збільшується на 10 %. Із них туристів з Києва – на 20 % 1.2 Створено 6 паркомість 1.3 Створено 1 велопарковку на 7 міськ 1.4 Одна фотозона у відкритій експозиції 1.5 Зроблено несиметричні двері 1.6 Розроблено екскурсію на 1 год. часу 1.7 Проведено тренінг в 3 заходи по 2 год. 1.8 Створено крите кафе на 10 міськ	1.1 Корінці квитків Музею ОА, парковочні талони. 1.2 Генплан ОА 1.3 Генплан ОА 1.4 Фотозвіт 1.5 Акт Виконаних робіт 1.6. Текст екскурсії 1.7. Відеозапис, договір ЦПХ 1.8 Установчі документи, договори.	1.1 Люди зараз сидять у Тіктоке 1.2 Кількість автотуристів збільшилася. 1.3 Велопарковка неактуальна зимою коли проєкт закінчився. 1.4.-1.5 Фотозона потягнула збільшення часу екскурсії, а двері – скорочення. Час не змінився. 1.6-1.7-Привабливість покращено. 1.8 – Аутсорс це ризик.

Дії	<p>1.1 Замовити контекстну рекламу в Гугла і Фейсбука</p> <p>1.2 Усна домовленість з АГЧ і нанесення позначок</p> <p>1.3. Зробити розмітку, поставити підставки.</p> <p>1.4 Працівники підбирають експонати, декор.</p> <p>1.5 Поміняти двері</p> <p>1.6 Написати екскурсію</p> <p>1.7 Домовитися з експертами і провести тренінг</p> <p>1.8 Знайти приміщення, персонал.</p> <p>.</p>	<p>1.1. Менеджер СММ</p> <p>1.2 Робітники – 2 особи, фарба</p> <p>1.3 Договір з ФОП, узгодження з АГЧ.</p> <p>1.4 Самостійно з використанням експонатів НДФ групи.</p> <p>1.5 Усна домовленість з АГЧ.</p> <p>1.6 Працівники музею ОА, договір ЦПХ.</p> <p>1.7 Кафедра літ. творчості, договір ЦПХ.</p> <p>1.8 Виставлення вільного приміщення на в оренду. 2 офіціанти, 1 бармен.</p>	<p>Бюджет.</p> <p>Стаття витрат:</p> <p>10 000 грн</p> <p>25 тис грн.</p>	<p>1.1 Висока ціна на рекламу</p> <p>1.2 Не сфера відповідальності АГЧ.</p> <p>1.3</p> <p>1.4 Не вистачить часу через екскурсії</p> <p>1.5 Столяр піде у відпустку</p> <p>1.6</p> <p>1.7 Тільки з штатними працівниками.</p> <p>1.8 Технічна документація, дозвіл санстанції</p>
-----	--	--	---	--

Додаток 22. Музеї рекомендовані до відвідування.

Музеї рекомендовані до відвідування:

Краєзнавчий музей Комунального закладу «Державний історико-культурний заповідник м. Острога» Рівненської обласної ради

35800, Острог Рівненської області, вул. Академічна, 5

Замовлення екскурсій: (03654) 2-25-93, +38097 57 557 27

Музей книги та друкарства Комунального закладу «Державний історико-культурний заповідник м. Острога» Рівненської обласної ради

35800, Острог Рівненської області, вул. В. Чорновола, 3а

Замовлення екскурсій: (03654) 2-32-71

Музей історії Острозької академії

35800, Острог Рівненської області, вул. Семінарська, 2

Замовлення екскурсій: +38 097 660 1280, +38 093 204 8553

Почаївський історико-художній музей

Почаїв Тернопільської обл., вул. Банкова, 1

Кременецький районний краєзнавчий музей

47002 Кременець Тернопільської області, вул. Шевченка, 90

Замовлення екскурсій: 03546 22738

Рівненський обласний краєзнавчий музей

33028, Україна, м. Рівне, вул. Драгоманова, 19

Тел./Факс: +38 (0362) 62-05-72

Музей Волинської ікони

43005 м. Луцьк, вул. Ярощука, 5

Тел. 03322 43412

Нетішинський міський краєзнавчий музей

30100 м. Нетішин Хмельницької обл., просп. Незалежності, 29

Тел. 03842 9-11-44, 9-11-99

Додаток 24. Бланк звіту практиканта.

ЗВІТ

про проходження музейно-архівної практики здобувача освіти

групи _____

за термін з «__» _____ по «__» _____ 20__ р. на базі

_____ (зазначається повна назва бази практики)

під керівництвом _____

(зазначаються прізвища з ініціалами та посади усіх керівників практики)

Текст звіту

Ключові слова: «освоїв», «опанував», «навчився», «покрацив», «вдосконалив», «здобув навички», «отримав можливість».

Дата

Підпис

Додаток 25. Бланк титулу звітної документації.

Національний університет «Острозька академія»
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
та національної політики
Кафедра історії ім. проф. М. П. Ковальського

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПРОХОДЖЕННЯ МУЗЕЙНО-АРХІВНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувача (-ки) вищої освіти
за першим (бакалаврським) рівнем
2 року навчання групи І-21
спеціальності 032 Історія та археологія
освітньо-професійної програми «Історія та археологія»

Керівник: кандидат історичних наук,
старший викладач
Марчук Володимир Станіславович
кандидат історичних наук,
старший викладач
Бондарчук Віталій Олександрович

Національна шкала: _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Острог, 20__